Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 8 МАЙ, 1984 ШУ. ◆ № 55 (6933). ◆ Мах 3 кеп.

ЦХЬАНА ОТТАДАЬЧА СОВЕТСКО-ПОЛЬСКИ ДОКУМЕНТА КУЛГАШ ЯЗДАР

4 мае Йоккхачу Кремлевски дворецехь кулгаш яздир «Советски Социалистически Республикийн Союзан Польски Халкъа Республиканица юкъахь 2000 шерага кхаччалца цхьана леладу экономически Iилма - технически гIуллакхийн дегIаккхуларан вIашхьахь хилла программина».

Документа кулгаш яздийр: Советски Социалистически Республикийн Союза хьалхара — КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос;

Польски Халкъа Республикина хьалхара — ПОРП ЦК Хьалхарча секретара, ПНР Министрий Совета Председатели В. Ярузельскис.

Документа кулгаш яздечу хана цига бар:

советски агIонгахьара — новкъостий Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СССР Министрий Совета Председатели заместителаш, СССР министраш, кхибола официальни нах;

польски агIонгахьара — новкъостий Ю. Чирек, З. Месснер, кхаьчна волчу В. Ярузельскина уллуча баьхни баьхна кхибола партийни пачхьалкхени деятелаш.

(ТАСС).

ДИКА ХОАМАШ

Укх шера хьалхарча квартале даьхнача къахьегама толамийн итогаш йича республикерча промышленни предприятешта юкъе хьалхачу яхье баьхна-дика толамаш даьхарах республиканский Сийлен улга тIе яьккхарех а Грозненски радиотехнически завода коллектив. Массехк ди хьалха кхоачашдийн цар биъ бетта план. Из дар завода болхлоша ЦхьоалагIча мейна вийчдаь къахьегама совгIат.

Встречни планагIа къахьегама овсарле цхьа процент дакхъе езаш хиннача из лакхъяьй 1,1 процент. Пленал совгIа продукци махьала яккхарах, арахецача продукцега дIабодаш бола мах лохберах, кIезигчун а дукхачун а кхом берах ер шу доладелча дена планал совгIа 27 эзар сом пайда баьб пачхьалкхена завода коллективо.

Уж толамаш доьхача хьийре къа а хьегаш, хаддаза социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIарех я Ильичева Алла Степановна, Нестеров Клим Николаевич керте латтача цехий коллективаш.

• • •

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме белгалдаьккхадар халкъа боахама массе а йолча производственни участкашка къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул совгIа цхьа процент дакхъе езаш халар. Цу даьхье хьалхашка [illegible] деккхараш толаме кхоачашдара ерригга хий торонаш оарцагIъаьлай Вознесеновски газобензинови завода болхлоша. Цунга хьесапа дика толамаш дахарца къахьегама совгIат а кийчдаь наккъабьхнар завода болхлой ЦхьоалагIча мейна. Къахьегама овсарле лакхъяра биъ бетта план бертIи ахи процент гергга тIеххкоачашйир цар. Пачхьалкхен план дика тIеххкоачашъяьй газон бензин даккхара дакхъе а. ПланагIа лаьрхIачул совгIа цар даьккхар 4 эзар тонн бензин. ХIаьта бензин мах хьакъовстаяь йола екъа газ яккхара биъ бетта план ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй завода коллективо. Цу юкъейнсача хана укх мая бетта чотагIа цо яьккхар кхо миллион кубически метрал тIех йола газ. Толаме кхоачашъяьй товарни продукци махьала яккхара пачхьалкхен план а.

Планал совгIа продукци махьала яккхарах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах, кIезигчун а дукхачун а кхом барах завода болхлоша укх шера 263 эзар сом пайда баьб пачхьалкхенна. Из хул планагIа лаьрхIачул 9,2-за дукхагIа.

Массаза санна социалистически яхье хьалха а латташ, дог гIоздоаха толамаш доахаш ба укх шера Баркинкоен Махьмада Вашира кулгалдеча комбинированни установка технологаши Богданов Александр Михайлович керте латтача компрессорни станце коллективи. Цар эгара хьалха рапорт деннад биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъярца.

• • •

Дуьнен халкъашта юкъера декача цIейна — ЦхьоалагIча майна сийленца накъабехара доккхий социалистически декхараш тIаийцадар Грозненски швейни производственни объединене хIамаш тегарацца. Уж толаме кхоачашдара шерра социалистически ях йоаршьяьча объединене цехашта, филиалашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар Алексеев Анатолий Алексеевича кулгалдеча ЦхьоалагIча филиала коллективо. ЦхьоалагIча мая сийна ше тIаийца декхараш тIеххкоачаш а деш, биъ бетта план кхоачашъярах рапорт делар цо 18 апреле. Цу юкъейнсача юкъагIа пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа филиала хIамаш тегача мотористкаша арахийцар 252 эзар сома махьа 11300 школьникий костюм. Къахьегама овсарле планал совгIа, лакхъяра, арахецача продукцега дIабодаш бола мах лохбара тIаийца встречни план а тIеххкоачашъяьй. Филиале ерригга арахецача продукцех ах совгIа яр пачхьалкхен дикала Знак йолаш я.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Советски района «Альпийский» совхоза Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутата Саиева Доепус кулгалдеш йолча тхьамкиа кхедеча бригаде болх беш яр совхоз комсомолка Ярсханова Саиет.

0,25 гектара тIа хьаккхедир Саиета тхьамка. 670 килограмм тхьамкий лордаш хьекар цо, ишингIа яха йоаттIарах 200 килограмм бе, лаш.

Шоай совхоза ферме болхлой ца тоьаьта хайча, ше гулдаь тхьамка арисиь пуните дIачу а деши, цига балха йода из. Ишта декабрь бетта 25 ст хьа а кIажа доарка хул цох. Шийгара масал а дIахьоккхаш къахьега йолалу комсомолка.

Дукха ха йоацаш тхо хилар цу ферме. Цун бригадераца КПСС членаца Ахмадов Шарудинаца къамаьл хилча хайра тхона Саиет цига балха еначул тIехьагIа комсомольско - молодежной коллектив хиннаяга а хIаьта доккхий толамаш доахаш цо къахьегамга а.

Хьахаре къахьегам бола къона доарахаш — йоккхий Гехаева Умидати Луиза, Мутулханова Саидта, Салуева Байсари, Бачиева Луиза комсомола мутIаргашка дIаяц. Шоашта могар ду цар карарча шера лакхаяш хьоан тIаийца декхарийн толаме кхоачашдара.

Ярсханова Саиета лелабеча 25 Iаттах 23-ча тIехьа Iаьстий да. Цо социалистически декхар тIаийцад хIара Iатта тIехьа цхьацца Iаса хьаликкхаде. Тахан цо беча балхага хьежача тешамо да из декхар комсомолкас кхоачашдергхилар.

Х. ВЕЛАКАЕВ.

СУРТА ТIА: «Альпийский» совхоза толамагIйола болхло Ярсханова Саиет.

Автора тIехта сурта.

КОМСИЙ КХАШКАРА БАЛХАШ

Районе а йоккхагIчарех я М. Горьке цIерагIча совхоза комсаш лелаю йиълагIа отделени. Йиъ бIаь совгIча гектара тIа я цун комсий плантацеш. Царех цхьа тхьаьх гектар дIаьльча, юкъейнсараш хьувкъам луш а йолаш.

Сиздаь дIахьош да укхаза комсий плантацешкара бIаьстан балхаш. Механизаторех цхьабараш нохарашца комсий гаьнаш тIера лаьттан боал дIабоаккхаш хинкаб, шоалагIбараш фо тохача агрегаташца комсий кIотаргаш цIеньаь хьагучайоалаш, кхоалагIбараш шпалера товеш бахкаб. Механизатораш тIехь - тIехьа кулг кара де дева балхаш деш ба гектарникаша а. Лоацца аьлча, болх ихекаш ба отделене комсий плантацешка.

Дукха балхаш да чIоаи аттIалехьа, вешта аьлча цхьа бутт совгIа йолча хана комсаш лелаерий чакхдаха деза хиннараш. ТIера лаьтта дIадаьккха комсий гаьнаш кулг - кара хьалнийсье, сонйола тiьовронаш дIайсахаш яIа еза. ТIаккха шпалера аьшкасаьрг дIаниса а баь комсий гаьнаш хьаьлехка езаш яр.

ГIа тохалехьа чакхдаха дезаш дар уж дерригга балхаш. Комсаш лелаераца кхетаду царех моллагIа болх ханал тIехьбалар хургболча хьувкъама IатIкъаргдолга. Цудухьа хьинар кхо ца деч къахьийгар цар.

— Каст-каста догIаш делхаш болх юкъагIа бийхабале а, графикал тIехьа па дусаш дIадахьа вIаштIехьдаьлар тха комсий плантацешкара бIаьстан балхаш, — дувц отделене управляюще Богатырев Руслана. — Болх бе йиш йолча хана хIара сахьатах пайда эцаш къахьийгар укх бIаьсти тха механизаторашa. Цар дика ка а йоал. ХIанзлехьа дукхагIдолча балхех лоархIабаьб уж.

Эттара безиткоамагIех чоалханагIех дар комсий гаьнаш тIера ше къаьстта цу гIуллакха лаьрхIа долча нухараша лаьтта дIадоаккхарга. Цкъа-дале, тохка цо еш комсий кIотаргаш лорае еза, шоалагIа-дале, Iобежка бIоагIа, аьшкасаьрг вовкъара дIабакха беза. Цудухьа из болх бе эттара лаккагIа говзал йола механизатораш къоастабир оаха. Цхи агрегат яр комсий гаьнаш тIара лаьтта дIадоаккхаш.

Цу балха къаьстта овсаре къахьегаш бар тракторист Боков Ахьмадхан, Вельхиев Муса, Даурбеков Башир. Дийнахьа норма пхи гектар йолча атт-шийтта гектаре тIа из болх чакхбоаккхар цар. Вешта аьлча, хIара [illegible] дийнахьа шин норма йоаккхаш овсаре къахьийгар цар хIаране. ЦIевен дикеи бу цар шоаш хьайбаш бе дерригга болх.

Царех тIехьа да буссашка хьаьбалхар трактористаша фо тохаш юкъедиса лаьтта комсаш тIера дIадоаккхаш хинна механизатораш а. Пхи агрегат хилар отделене цаладдаш из болх беш. Из лоархIаме болх беча механизаторашта юкъе ярхача социалистически яхье хьалха латтар трактористаш Фаргиев Махьмадгири, Медов Азматгири, Боков Хьасан. ХIара дийнахьа шин а кхы совгIа а балха норма кхоачашъеш хьинаре къахьегар царех хIаране.

Комсашта Iувал дара балхаш дикагIа чакхдахара новкъостал деш да совхозе отдаль социалистически ях леланрен дикагIа болх бераш безбарен хьалаш а. Пхе дийнахьа нормаш тIеххкоачаш а еш дика болх беьча механизаторашта луш дола ахчан совгIаташ шоалагIа, кхоалагIа хьожадаьд макхе белгалбаьхача механизаторашта.

Подрядах болх беш ба шоашка комсаш дIаийца уж лелаеш бола гектарникаш. Ханнахьен дикен кулг-кара беш бола комсаш лелаяра болх чакхбаьхнача царех хIаранена ду шоаш цу балхах даьхнача алапех тхьо процент ахчин совгIат. Цул совгIа, кIа, доахьар, хьаккIаш дIайнйна участкаш ду царна шоаш лелаеча комсий дукхалка хьелаха.

Комсаш лелаеча гектарникашта юкъе массарел хьалха арабаьнна дика болх беш, социалистически яхье хьалха латташ хьебоагIа Чапанова Iайна, Галаева Хьанифа, Гандалоева Хадишат, кхыбараш. ХIанзлехьа шоаш лелаеча участкаш тIера комсаш кулг-кара хьалнийсъаь, уж еIа, шпалера аьшкасаьрг Iолохбаь дIабийхка а баьнна, хIана комсаш хьаьлийхка боалаш ба уж.

Из болх хIанз дIаболабенна дукха ха еце а, дика болх бе кхийнад укхаза.

Ше къаьстта агрегат я шпалераш товеш. Из лелаеш ва тракторист Медов Османа. Хьалхарча цхьа бIаь гарта гектар хулача комсий кхаш тIера шпалера тоаьяй цо цун новкъосташ. Из болх ханнахьа чакхбаларах тийша дар аьшкасаьрг Iолохбаь дIабеккига а чIоаи аттIалехьа комсий гаьнаш хьаьлехкига а. Цудухьа ма могга сихагIа чакхбакка гIерташ болх бу массане а.

Болх беш я отделенера столова. Делкьийна дика дIайха хIама кийчду комсаш лелаерашта. Обедаш мехьта деза дац. Ах сом мара дахкац. ХIаьта механизаторашта мах боацаш тел обедаш.

— Низткъала я отделенерча комсаш лелаерий балха цхьайола оагIонаш, — хала хеташ дувц управляюще. — Къаьстта чIоагIа Iатгъ тха балха мах хьебоалабен цIабиген кхоачам беш транспорт ца хилар. Кхаь юртарен городерен хьакхуела беза нах. Цу гIулакха цхьа автомашина тоьац.

Тха отделенера 50 гектар комсаш лелаеш ба Алматоверта ГПТУ МагIалбикерта филиалера дешархой. Транспорт ца хилар бахьан доаьш, бIаьстан балхаш доладелча дена кхоза мара бахьа уж хьебоалабе вIаштIехьдаьннадац тха.

ВIалла шпалера дIоттаянза я тха отделенера хьувкъам луча комсех бIаь гектар. Из бахьан долаш дукха комсаш яйра тха совхоа. Укх шера договорах шпалера дIоттае оттаб Цонин Хаже дезах. Ханнахьа из болх чакхбаккхара эш цхьа бIаь эзар бIоагIа. Тахан отделене 20 эзар бIоагIа мара бац. Уж тоьац шпалера то[illegible].

Ма могга сихагIа уж дезаш къоастаде а комсаш лелаерашта новкъостал де а доагIа М. Горьке цIерагIча совхоза дирекцеи партбюро.

А. ХАРСИЕВ.

СОВГIАТ ДIАДАЛАР

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос 4 мае Кремле Ленина орден дIаелар ПОРП ЦК Хьалхарча секретара, ПНР Министрий Совета Председатела В. Ярузельскена.

Из дIалуча хана цига бар новкъостий Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, кхыбола официальни нах. Цига бар В. Ярузельскена уллув баьнна баьхка польски новкъостий.

СовгIат залар белгалдоаккхаш къамаьл дир нов. К. У. Черненкос.

Новкъоста К. У. ЧЕРНЕНКО къамаьл

ЛоархIаш вола новкъост Ярузельский!

Доккха дика хетар хул сона Советски пачхьалкхен эттара лезагIа дола совгIат — Ленина орден Хьона, социалистически Польша тIехьаьхна дикача кулгалхочоа, дуьнен халкъашта юкъерча коммунистически болама вовзача деятела дIалуш.

Сийлахь-воккхача Ленина цIераца дувзадена да вай мехкий исторически кхелашнев царна юкъерча бувзамашнев хоадам боллаш гола тохар. Польша пачхьалкхе кхычарех тийша хIама доацаш хилар баьлдеш хиннача декрета кулг яздеча хана Октябра баьччо теркалдаьд наргIатача халкъашта юкъе мара бокъонца вежарашка йола союз хила йиш йоацилгах ше чIоагIа дот тайша хилар. Ишта хила а хилар из, ма дарра аьлча.

Советски польски коммунистий массехк поколо къахьегарца чIоагIа дара еллай оспанически советско-польски отношенешта. Новкъостакха цхьана гIулакхаш леладу вай къахьегама декошка. ДоттагIашта оарцагIдолх тохкама декошка. Айха цхьана чакхдоах вай гIулакхаш маьшар, социалистически пачхьалкхений кхерамале бахьан долаш лоаттабеча къовсама лоархIамеча дешашка, вай халкъашта карагIдаьнна революционни хIамаш лорадеча хана. Цудухьа хоза а хеташ белгалдоаккх аз дуккха оагIош йолаш болча, цу исторически доархIамеча балха юкъе Iа, новкъост Ярузельский, лоаца доккха ди[illegible].

Кхоана Iа даьха лоацарега терзага гIоаларча советско-польски зама дегIа ламатхии хьадеккхаргдолча

(Кхестедоалар 2-ча оагIув тIа).

ДОТТАГIАЛА ХЬАЛЕ

КПСС Центральни Комитетои СССР правительствои 4 мае Йоккхача Кремлевски дворецехь шу оттадир ПОРП ЦК Хьалхарча секретара, ПНР Министрий Совета Председатела В. Ярузельскена сийна.

В. Ярузельскеца цхьана бар цунца баьхка польски партийни пачхьалкхени [illegible].

Советски оагIонгахьара шу оттадаьча бар новкъостий К. У. Черненко, Г. А. Алиев, В. И. [illegible], М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш, СССР министраш, официальни нах. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос шу оттадаьча къамаьл дир.

Новкъоста К. У. ЧЕРНЕНКО къамаьл

Веза новкъост Ярузельский!

Деза новкъостий, доттагIий!

Муьжа ба сона эттара хьалха дег тIара моарцийна хаттa балха визитаца венача Польски вIашагIтехача болхлой парте Центральни Комитета Хьалхарча секретарага, Польски Халкъа Республика Министрий Совета Председатела новкъостага Войцех Ярузельскега, польски кулгалхоех болча кхычарга.

Дот тайшша аьа йиш я шай политически чулоацамга диллача чIоагIа дукха дешаш чулоацам йолча укх йиш ахто бериге лаьйна ерриа советско-польски отношенеи дIахо дегIайоалаяра, вай вежарашка йолча партешта халкъаштен юкъе цхьана леладу гIулакхаш доттагIаш чIоагIдара.

ХIанзза чакхъяьнна беседаш йолча хана чIоагIа доаьшхаш дийцад вай советско-польски бувзамий хьал, практически лаьрхIача цар ерригача секторагIа — политика, экономика, культура, идеологе, дуьнен халкъашта юкъерча гIулакхий хьал. Нагахьа сайна, лоацца оале, оала ливна а оагIоно лоархIар ишта дж советско-польски цхьана леладу гIуллакхаш толаме дегIадоагIа, цхьабакъда кхы а йоккхий торонаш я шивна а мехка социализмах машарен гIулакха хьашташка хьежжа уж дIахо шердара.

Из къаьгга хьахьокхаш хIама да оаха кулгаш яздаь «2000 шерага кхаччалца СССР-ий ПНР-ий юкъе цхьана леладу экономически Iилма-технически гIулакхаш дегIадоаладара дукхача хIана лаьрхIа йола программа». Цун кертера чулоацам халкъьбоаккхаш дегIабоалабара бувзамашта боагIаш бале а, шено йоацаш да из боккха политически лоархIам болаш документ долга. Цунна юкъе йихьа идеяш кхоачашъярo торо хуйийтаргья вай мехкашка хьаьльча производственни а интеллектуальни а потенциалах эффективнегIен шинна оагIонна гIойле хургйолча тайпарен пайда эца, прогресса кердача довзонашка цхьана хьалхашкахьа дахьа, социализма хIама хьахоллара йола торонаш кIоаргагIа хьагучаяха.

Iилма-технически прогресса магистральни лостамашка [illegible]стически мехкий наьаш вIашагIтохар — из хьано хьахкхадоахаш хIама да. Укхаза из дукха дешаш къоастадара дола хIоагIа. Ца хиича къахьегамхой вахара хьал чIоагIа дегIадоагIа Iалашде йиш йола общественни къахьегама овсарле лакхъялара дар а. Кхы а чIоагIагIа хьурмат деш а кхом беш а доаш долча кхоачамех пайда эцаре дар а. ХIаьта, кIезига лоархIам болаш доацаш — тийшача балха кIаьгIоала политически гIулакхаш леладара торгово-экономически рычагех империализм пайда эца гIертарах тешшаме лорадалара дар а.

Ала доагIа, дуьнен халкъашта юкъера реакци социализма моастагIийн Польшаца чуть массе а оагIорахьара мехкарча экономически политически хьала стабилизаци яра процессана духьале а гIерташ хилар. Вашингтоне хIана досоахаш ба экономически бойкот латтаярца, халкъа Iаьдала духьала кIалгIоала тийшша болх вIашагIбеккарца социалистически Польша хIалйита шоай тарлургхиларга. Цхьабакъда, вай шено йолаш дац мехкарча болхлой классана, къахьегамхошта. Польски вIашагIтехача болхлой парте хьаьхленца кризиса юкъедиса раш дIадаха а шоай даьла социалистически дегIакхара чIоагIача рельсаш тIа хьакха а могаргхиларах. Из дара лоаттабеча къовсаме, хIал-

(Кхестедоалар 2-ча оагIув тIа).

МОСКВЕ ВIАШАГIКХЕТАР

7 мае КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос тIаийцар балха визитаца вена Советски Союзе вола ВСРП ЦК член, ВНР оборона министр эскара инарал Л. Цинеге.

Вежарашка доттагIаш долчек дег тIарча хьалашка чакхдаьнна вIашагIкхетар долча хана дийцар Европе оттаи латта тIема-политически хьал а хIаьта латта СССР-ий ВНР-ий юкъе цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIадоаладара дувцаш а.

Веседа дакъе лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР оборона министра Советски Союза Маршала Д. Ф. Устинова.

Веседа еча бар КПСС ЦК Генеральни секретара помощник В. В. Шарапов, СССР-ера ВНР посол Ш. Райнан.

(ТАСС).

ОРДЕН ДIАЕЛАР

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос 7 мае Ленина орден дIаелар Венгерски социалистически болхлой парте ЦК члена, Венгерски Халкъа Республика оборона министра эскара инарала Л. Цинегена. Из енай цунна СССР-ен Венгерски Халкъа Эскарен герзашцарча низаш дегIадоаладара доккхагIа хIамаш карагIдуьйлархи царна юкъера тIема доттагIал дегIадоаладара чIоагIдара гIулакха цо юкъе диийтара дакъа лацарахи, ваьча дийнахьа деза кхоезткъа шу дизарца дузаденнен.

СовгIат дIалуча хана къамаьл дир нов. К. У. Черненкос.

Новкъоста К. У. ЧЕРНЕНКО къамаьл

Деза новкъостий!

Вайцига хьоашалгIа вена волча Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитета члена, Венгерски Халкъа Республика оборона министра эскара инарала новкъост Лайош Цинегена СССР Лаккхехьарча Совета Президиума УказагIа Ленина орден еннай.

ССР Союза из эттара дезагIа дола совгIат деннад Лайош Цинегена СССР Герзашцарча Низаштен Венгерски Халкъа Эскаран юкъера тIема доттагIал дегIадоаладарен чIоагIдарен гIулакха доккхий хIамаш карагIдуьйларахи цунна юкъе шийтара дакъа лацарахи, хIаьта шийта ваьча дийнахьа деза кхоезткъа шу дизарца дузаденна.

ХIанз 24 шу гаргга ха яьннай новкъост Л. Цинеге оборона министра безктоамеча поста тIа воал. Шоай социалистически даьхен патриот, коммунист - интернационалист волча цо чIоагIа яхь тIаболхийт Варшавски Договора вежарашка йолча союзни пачхьалкхений тIема организаци дIахо чIоагIъяра. Вай союзо лерхIаш кхы хIама дац халкъашта карагIдаьнна социалистически хIамаш лорадерга, Европен дерриге машарен кхерамаза тешшаме Iалашьелга мара.

Цудухьа тахан чIоагIа тоам хул сона, новкъост Цинеге, Ленина орден Хьона дIалуш.

Дег тIара даькъала дувц аз Хьа из совгIат. ЧIоагIа унахцIена волаш вахала Хьо, доккхий толамаш доахалда Iа Социалистически Венгрена дикаяна, СССР Герзашцарча Низаштен Венгерски Халкъа Эскарин юкъера вежарашка дола бувзамаш, вай партешта, мехкашта, халкъашта юкъера доттагIал цхьана леладу гIулакхаш дIахо чIоагIдар духьа Iа беча бертахача балха тIа.

• • •

Жоп луш ше къамаьл дечача хана нов. Л. Цинегес дег тIара баркал аьлар КПСС Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума шийна къахьегама, Венгерски социалистически болхлой парте политика чакхъяккхара цо беча балха лакха мах барах. Министра белгалдаьккхар, социализма мехкий вежарашка йола союз цхьаннена а дохабургйоацаш чоо боаш хилар.

Нов. Л. Цинегес белгалдаьккхар, из совгIат КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненко бера хьеххам ше къаьстта чIоагIа гIадваха хилар. Министра дош делар, парте гIулакх, Венгрен Советски Союзен герзашцарча низаштен халкъаштен юкъера доттагIала цхьана леладу гIулакхаш дIахо чIоагIдара гIулакх чакхдакхара дIахо а шийна дерригга низаш дIатергхиларах.

Шийна къамаьл чакхдаьккхача нов. Л. Цинегес лоапа баьккхар К. У. Черненкона из унахцIена хилар а советски халкъа дикаяна, социализма машарен позицеш чIоагIъяр духьа толаме гIулакхаш лелалар а лоаш.

СовгIат дIалалар белгалдоаккхача хана цига вар КПСС ЦК Политбюро член, СССР оборона министр Советски Союза Маршал Д. Ф. Устинов, СССР-ера ВНР посол Ш. Райман, КПСС ЦК Генеральни секретаре помощник В. В. Шарапов.

(ТАСС).

СОВГlАТ ДlАДАЛАР

(Чекхдоладар. Долалур 1-ча агlе тlа).

Рязане. Цига, рязански лаьттан тlа, хlаьтта вlашагlъелла хиначу польски Войски мутlарацкна дахьхена шийгlулах де дlаволаленна къона эпсар Войцех Ярузельский.

Тlема дахьаш. Россейн юкъера дlабаьлабенна фашистски бlена кхаччаша бахача халача, хlаьта а сийлахьча накъ тlа хьа а хьуне, чlоагlденнад вай халкъий тlема доттагlал. Вай мосаза а вовй дегашка лоаттадергда из, лора а ертьа, эба а ертьа социализм хьалтьейа маьрше кхоллаше болх беча шерашка керда дегlаера советско-польски союза дика традицеш.

Кастта шуца цхьана оаха белтaлдоаккхаргда Польски Халкъа Республика 40 шу дизар — Польша юха дlаоттаь Ди. Шун доалахоий дахьоагlонхойя хиларах тарра, советски наха чlоагlа хьашт долаш да халкъа Польша хиа бола социалистически пачхьалкхе хилар. Оаха лаккха мах бу, новкъост Ярузельский, ПНР-а социализмана карагlдаьнкараш лорадаран чlоагlдарен тlадерзадаь lа чакхдоахача гlулакхий.

Польшеца хала денош тlаеттача хана Хьо карте эттар лакхара хьал дергlадаккхар, енхагlа из кризиса юкъера дlакхар дукхий коммунистоша, берригача бокъонца болча польски патриотaша лоаттабьча къовсама. Из бахьан долаш вlашттlехьданнад антисоциалистически низойн цар империалистически дахьи бlеха плананш юкъьетlайа, къам хlалак хулачара лаккха. Тхо дог тийша да, ПОРП-а кулгаца социализма накъагlа моаха дlахьалхашкахьа кхуьлаягlа lалаца польски халкъа вlашттlехьдаргдолгах.

Совгlат дег тlара дахьаль дуьд ва Хьа, новкъост Ярузельский. Польски халкъа дукхьа, польски хьалттан тlа социализм чlоагlъяр. Советски Союзан Польски Халкъа Республикаш юкъера доттагlала цхьана леладу гlулакхаш чlоагlдар дукхьа lа беча боккхача балха тlа чlоагlа увахцlене, ираз доахаш хиаш Хьо, толамаш доахалда lа.

Жоп луш къамаьл дар воа. В. Ярузельске.

Новкъоста В. ЯРУЗЕЛЬСКЕ къамаьл

Дег тlара лоархlаш вола новкъост Константин Устинович Черненко!

Деза советски новкъостий доттагlий!

Дег тlара баркал хилда Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета Президиумо сона Ленина орден хьарбелла долаш.

Баркал хилда Хьона, новкъост КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель тахан сона lа аьнна дика, доттагlала дешаш бахьан долаш.

Адамий хьакъалагlа геттара дика кхетадеш да, из деза совгlат аз баркал оалаши чlоагlа дог тохаленна долаш хьалцаш хилар. Сай халкъа вол хиларах тарра, коммунист се хиларах тарра, аз, цунца цхьана, эттара хьалха Советски Союза Коммунистически парте, Советски пачхьалкхен кулгалхоца Польски вlашагlхийттача болхлой партецара, социалистически польски пачхьалкхенцара интернационалистски отношени цу цхьан хана уж лоархlама дахьоахар сакха лоарl да. Цо шотта тешал ду, советски халкъ тха халкъаца вежарашка дег-уйль долаш из лоархlаш хилара.

Патриотизм интернационализм — уж накъа дахьа бахь венарий ба. Вай социалистически дезале вlашиухьаленаш яц, цхьан оагlорахьара, шийн дахьенаш хьалхашкара лакхар кхетадарах воах оагlорахьара, дерригача дуьнен масштабе къахьегача адамий исторически классови хьаштайташ юкъе. Ве-бе ер вай содружества мехкий дlалха хаьаш, бе-бе дер цар исторе накъавш. Цхьабакъда, вай хоане юкъа я, кхьатарра да дерхlар: къахьегача сага хьашташ, халкъа ираз, социализм.

Тахан сона еннача ордено лелаю Владимир Ильич Ленина — революционни теори практикан гене, дерригача мехкий коммунистийн дерригача поалалийн хьехархочун цlе. Вай бlаьнерен хlера дено баьгъду ленински хьехам мехара цу болаш универсальни лоархlам болаш хилар.

Духьаленна е дуьнейтача гlалатех хиннараш дlа иаллита доахаргдар-хьогl яхаш Ленингара уназанеш лехаш водчо бокъонца а толаме а гlо ду къахьегамхий хьаштпша, социализма гlулакха. Никъ хьехаш йола ленински белгаленаш — вай идеяш мотьаргдарах бокъонца бола тешам.

Деза новкъостий!

Вьаде моркаш гулуш латт дуненна тlа. Кхерам кlад лаге дуне.

Ленински машара политики уж Советски Социалистически Республикай Союза а Тlахьта шотта ерригача социалистически содружества а арахьарча политикаш обороши низ чlоагlдаран керде. Тахан, американски империалистически конфронтаце доктрина дуне тlемагахьа теттача хана, халкъа Польшана къаьстта чlоагlа тlагlерта баьнача хана, тхона дукагlа а къаьстта бокъа лоархlам болаш да тха халкъеш пачхьалкхен кхерамзле, кхоане, цуна бе ялса доалоаш ца кувцийталга сийлахь-йоккхача советски державаца айхан йохаргйоацаш лелача союзом цхьана лела деча гlулакхашца lалашлу хилар кхетадар.

Вухсоацаш революционни эргалонаш ярах хьехийна вай содружества юкъара дерхlарах къамий уйлашцей дlагlадахьарашйе вlашагlтохаш дола дуней халкъашта юкъерча отношеней керда тайпа. Вай кхотеду классови, вешта аьнча ший оалаш далийча йохаргйоацаш йолча союзо. Из дорадр — из да цхьан халкъа Польша а Советски Союз а доралр. Вай содружества кхаа кхеталлара чlоагlдар — из да шийр, цхьара кхерамзле, социализм бехьан долаш гlулакхаш чакхдахар.

Польски вlашагlхийттача болхлой парте Централни Комитетен Польски Халкъа Республика lаьдала вагаре лакхерча органийн цlерагlа дег тlара баркал ала безам ба са Советски Союза Коммунистически партен Советски пачхьалкхен кулгалхошта. Хьона хьайнна, веза Константин Устинович, тхона lалаьмате хала хиннача хана Польшаца доттагlал тlехьа интернационалистически гlулакхаш леладарах. Оаха лаккха мах бу Польшана дьча новкъостала а. Хlаьта шотта тха парте хьега къа, цун политика, цунах бола тешам кхетабар а.

Тахан сона еннача ордено цlаьхха а бакъбу из тешам.

Сийлахьа совгlат хьаэцаш, дош дала безам ба са, ленински идеалаш чакхъяхара сай низ айса кхоберг ца хиларах. Аз кхеталечах, из да, эггара хьалха, халкъа Польша чlоагlъяр, вай халкъий доттагlал кlоаргдар, машарей социализман сийлахьдоаккхача гlулакха гlо дар.

* * *

Эггара дезагlа дола советски совгlат дlадаларца воа. В. Ярузельский дахьала вийцар Коммунистически партен Советски пачхьалкхен кулгалхоша, польски новкъостеша. Цар воацаш даьлар цунна шин парте вежарашка дола бувзамаш дlахо дегlадоалар, советски польски халкъий доттагlали цхьана леладу гlулакхаш дегlахуалар дуькъе. Европерча дерригача дунен тlарчен машаре дукъа ца чакхдоалача дуккха оагlон болаш долча цун партийни пачхьалкхени гlулакхашта керда толамаш хилар лаьи.

(ТАСС).

ДОТТАГlАЛА ХЬАЛЕ

(Чекхдоладар. Долалур 1-ча агlе тlа).

задца а санна, польски коммунисташ, вежарашка дола польски халкъ ларде аша йиш йолаш да КПСС, советски халкъа оагlонгахьара барт-цхьоагlо.

Укх шера халкъа Польшан социализма цхьадолча кхыча мехкашен деддергда керда общество хьалъярга доларца дувзаденна юбилейни денош. Социализм, социалистически цхьана гlулакхаш лeладар хьадеш а дегlадоаладеш а боккхен сийдолен никъ баьб, lоалий исторически лоархlам бола lалаьмате йоккха опыт. Деташ ураоттадеш йола обраецалин хьехам луш йола урокаш чулоацаш йола опыт.

Цу опытацара эггара лоархlамагlа йола вывод, шеко а йоацаш, социализма мехкаш кхотадайза даргдоалаш хиларах йола вывод я. Цхьоагlо йолаши кхотаденнен хиларо новкъостал ду вейна хlама хьакхоляш йолча тайп-тайпарча сферашка керда-керда толамаш даха. Цар новкъостал ду вайна халача хана, классови моастагlчун атакаш юха тоха. Цхьоагlо йолаши кхотаденнен социализма мехкаш хиларах доккхача даькъе тайша я вай мехкий кхерамзле, вай халкъий машарера къахьегам, ядерни тlом ца хулийталга.

Тахан США-на лоал деш латтераше кхайкаду низа пенше тlара шоай арахьара гlулакхаш леладе лерхlаш хилар. Велгалдоакхь аз, — кийсхойн цхьатеррарча кхерамзленаш база тlара а доацаш США, цар гаргагlа болча союзникашта шоай лоlаш хьалхабала могаргдолча а, хlаьта вокхар массане цар яхар лeрдолча а ловзе тlара.

Тlема кийчоя совле шоашкахьа хилийтара, шоай пордидаш кхыча халкъашта каййокхара болча цу империи накъа гlулакх де оттаьй хьалха дlакхача хала цlаккха а ца хиннача тайпара герзаш lоадара, эггара хьалха ядерни герз хьадарен дlадоаржадарен йоккха программаш.

Малхбузен Европе Советски Союзан кхыча социалистически мехкашта тlахьожаь йола американски ракеташ оттае а йолаль, Вашингтонов цхьаккха дукхаьле йоацаш цо яхар деш боле НАТО-ра барашен шоашта ковшше а ядерни герзашта доазув оттадарен уж кlеангдарен процесс йолаьй, стратегически чарна санна ядерни герзий хьанъехьара а переговораш Европе цхьаккха корта боацача наьаь тlа а йоаккаш.

Хlаьта дунен тlа доминировани яра гlулакха тlаерзав еций космоса милитаризаци яра йола шерра программаш? Царех лаьца хlара дийнахьа хlама дувцш аьнна дувц Вашингтоне, цу деша хьанъехьа Советски Союзаца переговораш е ловш шоаш ца хилар гучахьа кура хьа а яхаш. Тамашийна къаза нах боабу химически герз хьадара, эргадаккхара, къаlоадара темпаш сихъеш а США. Женева герз дlадаккхара еш хиннача конференце шоай бокъонца йола позици къайлаяхьара килаонзалаш уттале йолаелар из. Химически герз дlадаккхаре хьанъехьарча цар «кердача» предложенега, совлен дуцареш дlа а дахьа, хьаькача къахьта гуш да тlахьожам доаттабе эш, яхаш, США-с ший разведывательни гlулакхаш доаржадайтар дуккьа легализаци е гlертиага. Цу деша хьанъехьа американски оагlоно лувца никъ вlалла а позитивни эргалонаш йолаш бац.

Цу тайпара тlема низ совбаккхара никъ США-с лувц аьнна ала йиза боккъо я дукхача кхыча лостамашка а да ядерни герз а цхьа моллагlа оалаш дар дале а.

Цхьа моллагlа дола герз шоаш хьаlоадеш долга къайладаьхьар дукъа юха а вайла яйбу тайп-тайпарча рекламни приемах. Герзи тlема къзаши хьаlоадеlга Централни Европе кlеантдара хьанъехьа Вене еш хиннача переговорашка Малхбузено еннa тlеххьара предложенеш уж переговораш юнъагlтьхарга гlулакх кхоачадаь йолча позице керда упаковка мара яц.

Укх тlаххьарча хана, кертерча даькъе Малхбузен Европе керда американски ракеташ оттае болабелча денз Вашингтонера а малхбузенерча кхыча цхьайолча столицашкара а контакташ, переговораш ергьяр вай, яхаш тlахьехамаш хьахоз. Вакъда, халахетe а, шоашца хьада хlама долаш дац уж тlахьехамаш. Укхаза реализм дlанъа а мукъа бакъахьара уйлаши гучадеъна йолейнай аьнна хета тарьуш вар чlоагlа гlалат вала мег, хlаьта, лоацаргахьа, цуна кхача гlертaш а ба цу тlахьехамий авторaш.

Юццара хьаттало предложенеш хьалхе воах оагlоно тlаэца йиш йоацача положенешцен хьалешцен хьалйиза я теркалдича гуш да цlенхашта, корта бола переговораш яра уж еше йоацаята.

Советски Союз кийча я диалог дlайолае. Вахьда, тха дагара диалог из реальни чулоацам бар я. Ядерни герзах йола переговораш юха дlайолаяра торо хьахургьа американски оагlоно ше оттаь духьаленаш дlайоае, хьалхе хийна хьалаш юхаметтаоттадой.

Хьалха санна хlанз а тхо дог тийша да дунен халкъашта юкъера хьалаш цlенхаштта тоадаре реальни торонаш йолаш хиларах. Хlаьта из дара вола лард я Советски Союзо кхыча социалистически мехкашца цхьана еннача предложенеш шерра комплексе. Цар торонаш хьаела адамие ядерни кхерамах, герз хьаlоадеlга, эггара хьалха ядерни дар а доаш, кхитомара, герз кlеанадарга доалара шийна а оагlон вьлачуьга кхачара. Уж предложенеш йоваш а я, хlаьта уж дlалорча хана а низ болаш а я.

Укх денойца юха болх бе йолалу Стокгольмски конференци. Цу лоархlамече форумо юкъарчах а йоцаш гlо де доагlа пачхьалкхенашта юкъе вlаши тешам хилара атмосфера хьаяра, Европе кхерамзле чlоагlъяра. Европе вlаши дукхьала латтача тlема низий кхерам кlесибарга вугаргйоа гlулакхаш корта болаш конференцега дувцийтара тlехьа я Советски Союз. Гlулакх цу лоетаннагlа дlагlоргдер эггара хьалха корта болаши хьашт долаши бокъонца йоккха, гаьнна дlахьалхалкахьа вуга, йовзаш йола Варшавски Договора мехкий предложенеш цхьана юццаре.

Европа кхерамаден проблемаца дийза теркам тlа ца эзача далац Вашингтонагара хьожам а эцаш, коммунизмана духьалара «крестови поход» яра долча тlахьехамаша хьаэсувсабеш бола массе тайпара реваншистийн корташ айдаш хилара.

Кхетадеш да, цу хьалашка социалистически мехкаш шоай кхерамзле lалашъяра де доагlар ца дича йоалаш йоацаьга. Цхьаккха къайле йоацаш ю гучахьа дlахьтоай Дакхен, вежарашка йолча Польша, кхыча социалистически союзний кортамукъален тlакхоада гlерта чоа тхо чlоагlа хlама тоае кийча да.

Коммунистически парте Централни Комитета Советски правительство шоай арахьарча политиче дали хьалха уттадеш я [illegible] йола йоакхо, социализма лакха принципаш. Цу накъагlа уларгдоаш да дlахорча хана а.

Аз кхад аьбу:

социализм хьангьеш доалла вежарашка польски халкъ могаш-маьрша хилда, советско-польски доттагlал доххаргдоацаш чlоагlа хилда!

Дерригача дунен тlа машар хилба!

Могаш-маьрша хилда новкъост Ярузельский а укхаза бола берригa польски доттагlий а!

* * *

Тlаккха къамаьл дир В. Ярузельске.

БОЛХЛОЧУН УЙЛАШ

МАССАДОЛЧУН ХЬУРМАТ ДЕШ

Моаллагlча балха коллектива хьехкамах дика хилар къахьегача нахах тийша да. Хlаьта хlараше дийнча дас санна, ше болх беча производствах дог лазаш, бийдала, материалий кхом барах, балха ханах бизза пайда эцаш хиларах мара хьахилаш толамий лард.

Дукх ха яц тха комплексни бригада вlашагlъелла. Дерригa а шин шу мара. Фуд тlона цу юкъа карагlдаьнна дикадар, малагlа да оаха кхоачаш ца деш дисар?

Нохч-Гlалгlай гlишлон управлени чуйоагlача гlишлон-монтажни организацешта юкъе дикагlа лоархlаш хьайоагlарех я тха СМУ-5 коллектива. 1983 шера баьча балха итогех КПСС Грозненски горкома карара мара тела Цlе байракх тха управлене хьоьнайнр.

Ишта дика болх бабь оаха укх шера хьалхарча кварталe а. Из болх белгал а бокккхаш управлена еннай КПСС Нохч-Гlалгlай обкома, Министрий Совета, Облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара мара тела Цlе байракх.

Цу совгlатанaшта тlехьашка латт наьха хььанала къахьегам. Тlаккха дуккхача хана деза дика къахьегаш, управлене меттел ерригача республике а цlи хеза гlишлонхой нlезига бац тха СМУ. Уж ба каменщикий бригадир Н. Валоеин, каменщикаш Мержоев Іусмар, Бекое Мухьмад, Атабаев Іарби, иштта кхыбараш.

Аз кулгалду комплексни бригада 18 сагах латташ я. Йоккха балха опыт йолаш бола нах а хlаьта дукха ха йоацаш гlишлон професси карерзаь, къахьегама никъ дlаболабаь кагирхой а ба коллективе. Эггара хьалха производства ветеранаш кагирхьарка хlаранена хьехамча лeладе тlачlоагlйир оаха. Цох беркат а доал. Хlинцале шоай професси дика кара а ерзаь балхах лоархlабеш бола кагирхой ба бригаде.

Хlанз тхо къахьегаш да аккхагlча микрорайоне 280 бера дахьаргlа берий беш хьалъеча. Планагlа укх шера йиьлагlча квартале эксплуатаце дlаяла декхарийла да тхо гlишло. Цхьабакъда, тхоай торонашка кхоачашиен хьемачул тlехьагlа оаха лаьрхlад укх шера шоллагlа квартал йистеллалехьа из ль яикха. Вlаштlехьдарг долаш хlама дий яц? Да. Цу гlулакха эшар фуд аьнча, гучалханза йолча торонехи балха ханахи биэза пайда эцар, (хlаьта уж производстве шортта йолаш ма йий), гlишлон материалаш, маркхал, электроэнерги ясдо беш дlаахийтар.

Аьлча хаpи хургдац, тха бригаде хlама а тlехьа нийслуш хlама да лард йолаш оналубкаша, ашачул совгlа ерданх, хьастамаш дlаухийтаг. Дукхьал из бериж боаш хьалъеча хана цу гlулакха дlаяхийта лаьрхlа тхона хьалаш ерданх яр оаха хьалгер миссел йолча цхьаькха объекта лард йолача белгаш кхоачашдала. Аз совгlа хlама ялндар аьнна со а хьдар. Тlаккха мича яхар из соаьаьнар? Оаха массехксе дагадохийтача мара объектера дlа ца хьош догlо тlоадеш, мохо йоккъеш цигга хьаттар-кх. Хьожаргда вай цхьаькха масалга. Чакхдоаллш латт балха да. Цхьабакъда, дикка маркхал бисаб юха совбаьнна. Фу ду цхьаболча «дикача» каменщикаша иштта маркхалах? Шоллагlча дийнахьа пайдаша мичаб из. Цхьан цига болхлоча белашца совбаьнна маркхал объекта территоре тlа гlолла дlа-хьа кхуьс, е цхьанахьа юстара кlоаг а баьнна лаьттагlа болл. Сендуьйа деш да из? Из ду, кулгалхоша берригача маркхалах пайда ийцаб алийтар дукхьа.

Тха бригаде нийсдеш хlама дац из ала валац са. Цигъа а шозза а яхар санна тхо долча а хиннай совбаьна маркхал дlаккуьсаш моттигаш. Цхьабакъда, из гучадаьнначул тlехьагlа бехке бераша доагlаш дола тайзар даьд.

Укхаза берригa бехк гlишлонхой ба аьлча, со харц хургвар. Бехке ба дукхагlча даькъе маркхал, бетон кхача заявкага хьежна шийн кинецхьа ца доаттеш бола Нохч-Гlалгlай гlишлон управленена чуйоагlача диспетчерски служба болхлой. Эггара хьалхарча дакъе из бехк тlабуж воккагlа волча диспетчера С. Бокаревна. Цхьайолча хана ди делкъийга кхоач тхона маркхал е бетон хьа ца яхьаш. Рацеца диспетчер хьо лаха эттача из кора ца воагlаш ши кхо сахьат доаля. Тlаккха делкъел тlехьагlа цlаьхха массехк машина бетон ехь объекте. Укхазара дlадовалу эггара сатем боаца сахьаташ, чакхагlе бетонах, маркхалах пайда эца гlертеш ца аша «сухал» йолалу. Хlаьта сихвелча брак е а тарлу. Аз доаладь масал дуккхьал тха цхьан бригадаца нийсдеш хlама дац. Сона безам дукха гlишлонхой ба тха СМУ а кхыча организацешка а, мичча вlашагlхийттача эттара хьалха тхоашта карагlдаьнкараш, нийслуш дола кхоачамбоацараш лувцаш вlашин нагадуь тхо, цигга гучадувл уж хlаманаш.

Цхьацха а дар са ала безам болеш. Ерригача управлене санна оахо а тlеийнан доккхий социалистически декхараш 1984 шера а ерригача пятилеткан а. Дарна юкъе лоархlама пункт я къахьегама оасаме цхьа процент лакхъяр, продукцега дlалодар 0.5 процент лохдар. Хьожаргда вай иштта латт из тха бригаде. Уж тlехьарча хана пайда эца йиш йола торонаш гучайхар бахьан долаш дикача хьа тlа да из гlулакх. Нагахьа санна маркхал эшаша, хаанахьа хьа ца бахьаш моттиг хилча, да салъега ца хьабу оаха. Объекте цу гlулакха мел эшар lалашдаьд оаха цемент, гlум, кlир. Цулукхьа болх боацаш дисац.

Шоллагlа, дика хlама а да тха бригадерча каменщик Мержоев lусмара еннача предложенех оаха балха тlа пайда эцаш. Из да тхона болх бе хьеначa кирпичний отходех оаха пайда эцаш хилар. Хlаьта хьалхагlа дlаккуьсар уж тайпа отходаш е акт а оттайий тlера дlайохар. Хlанз оаха уж йолкъаш йохкача, кхычахьа кагий балхаш деча юкъе ухийт. Тlаккха вайна лоадам боацаш хьтача цу гlулакхо боккха пайда лу кхом беча даькъе.

Дикача къахьегама толамашца чакхбаьккхар оаха дlабаха апрель бутт а. Ерригача управлене гlолла дlалаьрхlача генподрядагlа кхоачашдаь бахкаш 104,7 процент, хlаьта тхоай низашца кхоачашдаьраш 103,5 процент хилар. Цу толама юкъе ба тха бригада къахьегам а.

Дlахо йодача хана а иштта дика къахьегарца оаха Даьхе гlадъюгаргхиларах шеко яц.

С. АБДУРЗАКОВ.
СМУ-5 комплексни бригада бригадир.

Нохч-Гlалгlайчоа производственни текстильно-галантерейни объединене дукха ба хьанала къахьегаш сий доаккха бола нах. Царах вай я швеяльщица Солтамурадова Зара.

Яхана болх беш шийн хинарга хьакха ца шийн професси хlона керагдаьтта дукха кагирхой ба тхоны предприятие къахьегаш, дика толамаш доахаш.

Солтамурадова иштта хьахаре дикгьа лоац объединена общественни балхаре а. Из я халкъа тlоахоеша группе член.

СУРТА ТlА: Солтамурадова Зара шийн балха тlа.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА

КОТАЛОН 40 ШУ ДУЗАШ

КАЗАКОВ АЛЕКСЕЙ

ПАРТИЗАНИЙ НАЬКЪАШКА

(Чекхдоалар. Долалур 53, 54 номераш тlа).

Йиккхача мина тата доадаш доладелар вlаштаьттaлуча, иоглуча вагоний таташ. Яьлар цlи. Цхьан вагонагара сихха шоллагlчунга боалар цlера ала. Цхьаьккха фашист кlалхара воалаваланзар. Болхаш болча партизанашта, уж геттара гаьна баллалца хоэаш дар поезд чулхийтача моттиге боеприпасийца лелхаш ду таташ.

Вус урагlъхар [illegible] лония. Из эккхийтар магистрна юкъашца. Хlанз, хlара денна хlана яган аьнна, йоаттар наькъашка машинаш, иштта делх я ца хоеш лелхар боеприпасий складаш, кlалтlа а юлаш чуухар поездаш. Дукхача моттигашка яр таблицаш: «Бандитий никъ» «Кхерам ба — партизанаш!» Немций бар уж яьнлараш, шоайбараш дорабелийта. Цхьабакъда, цар дорабацар гитлеровцаш партизаний токхех.

„Юрташна лелаш вар бокъонца дола украински барокъаш а дувхаш вола кхуашвоагlа кlаьнк. Дерригa а хьлоеш ва из. Шийга кхочаш доашачоа юкъегlерт. Геттара сакъердаш а хиле, хьуьнаш хул из немций салташта гонахьа. Ше lовдала хетийташ дола ловзараш ду. Цхьабакъда цунах белаш хул, воккар лелхаву. Из Запорожцев Толик ва. Цо зув дlа а юха а ухаш бола моастагlчун бlу, тlаккха шийна мел дайнар Петровга дlадувц.

Цигъа харцахьа а хьекаш вагlача немцечун рюкзака чу сахьата хьисанера механизм а йоаллаш йола мина еллар. Наькъа болхача хана из ийккхар. Из рюкзак хьена салте геттара воахавал, кхыбараштa чоеш яьй. Чоеаш ца хулаш бисараш, карабенна шоай рюкзакаш lo а кхайса, петарашта юкъе чуйийхар. Хlаьта цига боалебакъ сапераш шоай тlормешна хьаяна баллалца йолча хана царна юкъера яра а бонлазар.

Кlаьнк лораве баьлар. Знаменское яхача юрта лаца тlехьабаьлар цунна. Гесталоиций бe вахар Толик. Масеехк дийнахьа низа дир цунна. Кийттар саккхетам чура ваьлалца. Мlарашта вlалтlолли мохкий чудохийтар. Из йист хиланзар. Фуьа дича е хуьлалуш вацар.

Из верзаве лаьрхlар гестаповцаша. Гесталле lоналлар. Геттара хала вар из.

Бусса берригa низ ура а оттабаь, бордех цергаш а еттaш, гlеттар Толик. Цунна дlатlаедар санитарка арсе.

— Мича ваха гlерт хьо? — хаьттар цо цунга.

— Хlаьта а вета я вала везаш из вай со, дикагlа да кортамукъа а волаш велча. Метта тlатувса кисеш вlашагlдехка новкъостал де сона.

Цар вlашагlдийхнар кисеш, хlаьта из царца шоллагlча этажа тlара lонlалваьлар. Гурра коравинзар немцашта шоаш плен воалаваьр.

Хlаьта [illegible] гора а ухаш, водаш вар хьунагlа гlолла. Лоаш вар из отрид. Амма из йоацаш яр ше лаьттача моттиге. Тlаккха шийн бlаргаш дlахьенсача оагlорахьа дlаволавелар [illegible] партизан. Дукха деноц дьалча дlатlаькхачар из фронта такана. Зе доацаш цунах тlех а вальня, партизански болама штабе вахар. Цигга кхийтар из тlехьагlа Петровах.

Юкхедортадар Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 26-гlа шу дуза дн, Дерригача халкъа цlей шоай lаьдалагlа дезде лаьрхlар партизанаша. Шн бlаь совгlа тlемахо вар хlанз вар отрядаца. Командоване оттайир Ефимовка яха йоккха юрт хьалацара план. Гитлеровцаш, шоай цlагlа белаш санна, паргlата лелар цу чу. Укхаза дар дукха тылова боахамаш.

Партизанаш чулъелхарех, дага а доаца хlама хилар гитлеровцашта. Царна дага а дацар, селла майра операци е партизанаш лоархlабергба, аьнна. Тlом цкъаьннахьа, немцашта дага а доацаш, болабарагlа вlаштlехьдаьхар Петрова отряда цу дийнахьа котало яикха. Ефимовка йоккхаш баьча тlем тlа 300 гаргга фашист вийр. Иикъ штаб йохайир.

Паргlата советски территори хилар Ефимовка. Цига юхаоттадир Советски lаьдал. Хернвар юрта Совет, председатель, цунах хилар партизански болама центр. Декабрь бекъалуш советски бlу Ефимовке къачача, юрта Совета здане тlа цlе байракх яйра царна.

Лоаца отпуск Мелитополе чакхъьяккхар Евгений Ольгаси. Лийлар йозаньча города юкъе гlолла, кхы а уйлаш йора. Цигъа тlанийсбелар уж чухийрцача цlенощта [illegible] яьлалча кулгаца язъдача вывескана: «Фото».

— Сенна?

— Ца дlашккига [illegible] яц.

Дlа чу а баха, сурташ дахийтар, тlабухкаш шоай партизански гlирс а болаш — доаца нетараш, лерrаш дола кийнаш, цlе ленташ...

Цlаьхха а кийчбала болабелар моастагlчун тыло цlенхашттара операцеш яра. Хlинo Молдаве йора уж. Группаца 10 саг вар. Царна юкъе бар моттигашнарча бахарахоех латта молдавански мотт а хоаш уж моттигаш йовза а йоацаш бола десантникаш. Уж — Мариновский Павел, Дмитрюк Николай, Сардюк Максим, Зубов Павел. Комиссарална цlаьхха а Гуров хьожанир, штаба начальникалла — Сердюк.

Бlаьстан юхь яр. Гаьнашта чlоник а теха яцар. Шийла а яр. Цу наькъа хозза аьттуа болаш lохоалланзар десант. Ераш чухайсача моттига гаьна йоацаш юрт яр. Цу чу румынски тlема доакъош латтар. Царна хезар ювла хьаеллалуш йола парашюташ, кхетадир из десант хилар. Гlетта тоеаш йолайир.

Сихагlа дlадовла дезар цу моттигера. Хlаьта Петров, футтаройна санна, шийн парашют а тlехьа юоллавелар гаьнах, фуъахта дича а хьа а ца воалалуш. Кlал баьде яр. Лаьтта фуд ха йиш [illegible] дацар. Кlал фуд а ца хоеш, lочухоссавала кхераме дар.

Цаl кхайка волавелар цунга лаьттара.

— Хьо малав? — хаьттар цо.

— Со ва из-м, Зубов Павлик, — хьалхезар шоп. — Евгений Иванович, укхазахьа хьачухоссале. Укхаза шера я.

Стропаш тийда а тийда, лаьтта lочухоссавелар Евгений. Аьттув болаш чакхдаьлар из. Лоадаь хlама дацар. Царна хьатlагулбелар кхы десантникаш а. Верригаш а воркl саг вар хьатlаевнр. Воацаш вар кхоъ: Ольга, рота командир Галкин, никъ хьехаш хила веза Мариновский. Массехк сахьат даьккхар хьежаш. Хьатlабахнанзар, лахабола белар. Ор чу lочубаьлар, хила дехьа баьлар. Хила дехьарча хьуна юкъе чубаьлар. Амма укхаза саг кхетанзар.

Са хилар. Ераш lахайнача моттига тlагlолла гобаха йолаелар немций самолет. Цул тlехьагlа lеха жlалеш хезар. Хьу техка болабелар. Делкъийга хезар царна ювла тоеш. Долче, дийна ба-кх вай бараш. Тlом юхабеш ба. Сахьат гаргга лаьттар тlом. Тlаккха цхьа хlама ийккхар, гlар-тата дикар. Маьхаро бар десантникаш. Къаьстта хала дар из хlама шин сага: Петров сесага сагетдеш вар, хlаьта радистка Евдокия — шийн хьамсарча рота командира Галкин Александра.

Бийса хилар.

— Вай lодессача юхадоахьаш дезар, — аьлар Петрова.

— Со кийча ва, Евгений Иванович, — аьлар Гурова.

Уж шинь цхьана вахар. Командири комиссари. Кхьйберех ца тешар бахьан долаш дацар из. Сихагlа новкъостий бlаргабов а шоай са теде а лоаш уж хилар бахьан долаш дар. Ерригача нетарашта юкъе гlолла чакхбаьлар, хlара бер чу хьежар, амма уж цхьаннахьа а бацар. Иштта дийна а дийна, хlама ца нораддогlаш юха баьлар.

Петров лаьттал а lаьржагlа вар. Амма йист хилацар. Дог ца хайта гlертар, шийна из хlама мелла хала дале а. Шин ди кхы даьккхар хьежаш. Дlахо укхаза хила йиш яцар. Йоккхача хьунагlа дlадаха дезар.

Новкъа болхаш цхьан цlаттагlа тlанийсбелар ераш. Подгорный Петр разведкана а вахийта, шоаш тlема кийчбелар. Из хиннадар цигарча хьу лораеш волча Лозован Теофана цlалт. Хьу лорвер ракза хилар десантникашта новкъостал де. Цо лаьрхlар, юрта а ваха, къаьстача новкъостех фу хинад ха. Петров кlирвенна бlарга тlа бlарг оттабаь, бlарахьежар Лозованена. Цо дерригa кхета а дав, саметтадоаладир.

— Теофана цlаккха а баьбац тийша болх, — аьлар цо. — Шоана хара дутт аз сай бераш.

Хlаьта уж пхиъ дар цун. Юха веча, дийцар цо Мариновскена [illegible]. Лаьтта lохоеш ког [illegible] цун. Вала могаш хиннавац. lу[illegible] юрта бахаш бола нах гул а баь, шоашта хьалхи а баьха хьунагlа [illegible] гитлеровцашка. Цу тайпара партизаний тоний пхорчех лорабала гlийртаб уж. Цар шоашта хlама баьла боалабаь нах тlенийсбеннаб Мариновскийна. Цо молдавски меттала къамаьл даьд царца. Из шоайцигара саг волга а хайна, немций харцахьа хьовзабеннаб ахархой. Амма царна юкъе цхьа предатель нийсвеннав, цо дlааьннад десантникш кича уал. Дов доалавелл. Хамакагlа ше тоначунца lовлалая Мариновский эсар, цул тlехьагlа тlехьарча построечга кхаччалца доа дьад цо, уж шийна тlа ца буташ. Къоъ тоа хийнай, шийга юхайисача гранатаца ше а вийнаа шийна гонахьа хинна моастагlий боа а баьб. Из доа деш йийтта тоеш хиннай партизанашта юкъа хезараш. Галкиннахи Ольгахи фу хинад хоадецнадац.

Дlабаха кийчбелар десантникаш. Лесийка дош делар царна гlо де, буьйса иштта лоаттаберба чlоагl е дер. Цул тlехьагlа дунийлаь кхаьбийтар цо отряда. Садово яхача юрта латтача румынски немецки доаькъо йола сведенеш.

Сайцар Лозово яхача юрта юкъе йоккхача хьунагlа. Разведке бахийтар Сердюк Максими Зубов Павели. Дукха хьийжар, Амма уж юхабахканзар. Шакнхе а вийнабар низа шоайн дукха тlехболча моастагlашта духьала [illegible].

Юхе кисар ераш пхиъ. Ди делар дар шайрача гlулакхашца цига балача хьалатеркам шоашта тlаоаар. Отряд вlашагlйолла эза ха хьатlаькхачай. Дlахо болаш дага а доацаш тlанийсбелар ераш советски разведчикий кхыча группаш. Цунца вар пхийттех саг. Командир вар капитан Посадов. Уж чуйийсабар шоаллагlча украински фронта партизански болама штабо.

Вlашагl а кхийтта гlулакхаш цхьана леладе лаьрхlар цар. Лагерь а йилла lохайелар, доэераш дlаоттабир. Кастта лоаш кийчдир царга-

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

ДЕПУТАТИЙ ХЬАЛХЛЕНЦА

КПСС ЦК апрельски Пленуно «Халкъа депутатий Советий балх дlало толбаре хьалхъехьа» тlаьхьа сецам тlа а КПСС ЦК Генеральни секретара ниш. К. У. Черненкос даьча къамела тlа а кхьелтиа белгалдаьккхад хlара Советаш йолча массазарча комиссей хьелар хlидар, шар болх тоьбар боккхачу лаархlоно тlаьна хилар.

Вай обшественни дарагlа мел дахнараш, цуй деррига вахари гlуллакхашца СССР политически лард а хиина латтача Советашца хадарг-доацаш дукхадена да. Дукха миллионаш бола къахьегахой дарга гlолла юкъеуз Коммунистически дарга долл дача, боахамеи культурен хьалъяра доккхий декъаш кхоачаш а деш.

Вай республика Лакхехьарча Совета массазарча комиссей балха практикано тlехь-тlехьа дукхагlа юкъеуз массахи комиссе цхьана заседанеш бага. Депутатий низаш ниттa вlашагlдеттаьча къахьегна а хиланза даргдоацаш а да боахамеи социально-культурни вахара тайп-тайпарча оферай делаш къестадеча хана.

Масала, торгоаленеш халкъа эшача товараштей йолча, промышленноста, транспорта, бухзама йолча, халкъа образованеа, культурана, спорта йолча комиссей укх шера апрель бетта цхьана хиинача заседане дийцар «Маькхи маькха - булкай хьасаперча хlамайн дукхагlа кхом бара де дезарий хьакъехьа» 1981 ш. 3 июле бехь КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен сецам республика халкъа депутатий Советаша, министерствашеи ведомстваши кхоачашбара лелаиах доле дош. Не дош, шийн сагогагlа кхы цхьакха доацаш, чlоагlа сагота дар республика къахьегахоша. Партийни, советски органаша, центральни газеташеи Ерджгесозни радиоги дукха жалобаши заявленеш кхай маькха — вай Даьхен эттара дезагlа долча рузкьаш — хьурмат дац, драхохи маькхи маькха-булкай хьасапера хlамаш дика хилац, из тийнашта кхахьара графики телхию, хlаьта цхьаболча хана вlалле из тоъаш а хул ях'аш. Лоацца аьлча, маькхаца селдара во хилар кодадин' дар къахьетахой письмош.

Лакхехьарча Совета цхьаболча депутаташа гlотта а даь из дош ма дарра lоладир, цул тlехьагlа НГlАССР Лакхехьарча Совета комиссей цхьана хиинача заседане дийца а дийца НГlАССР Лакхехьарча Совета Президиум хьажийта дlачуделар. Депутатски комиссеша гучадаьха кхоачамбоацараш из проблема юацача хана кертера уйла тlайохийташ дар. Лакхехьарча Совета Президиумо тlанийрача решене тlа, массазарча комиссей рекомендацеш тlа хьадда программа оттаьй арахеца маькхи маькха-булкай хьасаперча хlамаши дикагlа хилийтара, цар кхом бара тlаерзайь.

Дика хетарца белгалдаккха догдоагlа бlарча хьажйцача гlуданхаш тоъал тоадеина хилар. Тайп-тайпара а дикагlа а хьас аьннай маькха-булкай хьасапера хlамаш, тоаденнад маькх тlахкахьарен йохарен гlуланх. Дикагlа хиннай маькх хьурмат деши кхоьешк делара баха цах тlаьхьекхаш йола гойтара агитаци.

Юрта ваха хlанзаре къахьегамхо — из ва дийна, культурни гlуданхаш дизза дlадехаш вола, физически чlоагlа, дог-уйла дика долаш вола саг. Тlахьа магlча хьал тlа я вай медицински учреждениеш? Берашта а боккхагlчарна а вовнаш, лазараш ца хилийтара деш фуд? Цу хьакъехьа дар уллахцlено лоравеш социализм lалашоми дешанта йола. Лакхехьарча Совета комиссе выездной заседане Шалински районе хиина къамаьл. Из дош кийчдича хьанара дагъа лацар НГlАССР Лакхехьарча Совета депутат А. М. Эшпиев керте хаттача депутатски кийчом комиссе. Лакхехьарча Совета депутаташа белгалдаьккхар, районе къахьегахой дарбан гlуданхаш во лелалара, цхьаболе лохкаш ма норайоагlаш ца хилара летаьлага. Эттара кертардар — уллахочун, цунна лоацдай терио ца яр. Укхаза а кхеттача чlоагlбенза бергбац советски органий, депутатий осагlоагахьара больница, поликлиника, медпункта, фельдшерско-акушерски пункта тlера боллхочун балха доаттаита тlадиллад торговле правилаш тlеххайка хlара мотгlага цlенхарта хьожилга а бехке бараш кхьаеттел балхаре дlабаха а оттабо решеше тlанйелга а.

Дика а хеташ белгалдаккха догдоагlа, Лакхехьарча Совета комиссей решенеех дlахорча практически гlуллакхашта пайда баьина хилар. Республика Лакхехьарча Совета депутаташ тlаьхьокан беча непира хьежар решенеш кхоачашъяра лелаига, цул тlехьагlа цар белгалдаьккхар, кхоачамбоацараш дlадоахаш латтаига. Боарамагlа бодх бе йолаенай торгови предприятеш, тlаьхьожам дарагlа доаттабу дефицитни товараш дlа-хьа лелаьна, тоаденнад контрольно-ревизионни служба гlуланхаш, я, кх. дl. Цунга хьежна тоаденнад товарооборота план кхоачашъяра гlуланх а.

Рекомендацеш тlанийрча цхьана Лакхехьарча Совета массазара комиссеш хьеж уж кхоачашъярга а. Цудухьа тазеш я яц, дешаш къестадечи массазарча комиссей решенаш кхоачашъечи дукхахча организацеша, министерствашеи ведомствашеи шоаш бахча балхах лаьца массазарча комиссей отделага хоам бар.

Масала, Нохч - Гlалгlай автомобильни транспорта объединение, «Маькхи маькха-булкай хьасаперча хlамайн дукхагlа кхом бара де дезарий хьакъехьа» решени кхоачаш а еш, дукъагlа даьха специавтопарк кердаьккхий. Хьа а кхьача болх беш я 38 керда маькх кхуьйа автофургон, царех 22 — г. Грозни.

Республика хьун - боахама министерства, «lалахи лоралара хьакъехьара законаш кхоачашделга lалашдаре» йола законодательни предположеней комиссе решенеш чаьх а йоахаш, 1983 шера кхочиталий 1017 гектар йолча Пачхьалкхени хьуни фонде хьун гаьнаш дlаюгlаре лаьи. Гlомарий аренашка дlаегlай 442 гектар хьуна гаьнаш, колтоснйи совхознйи кхап лорайу хьун оасий дlаюгlа 137 гектар тlа.

Социалистически общество, аьнад В. И. Ленина, депутаташа «Шоаш бе бола болх, законаш юбини кхоачашди, вахаре вийелураш шоаш тахха дика, шоай харжарбоцта хьалхашка жоп а шоаш тела дезаь. Республика Лакхехьарча Совета балха практико хулаш да шоай харжархошна хоршаний участкаша депутатий вlашагl- кхетараш. Цига [illegible] ду Лакхехьарча [illegible] сей балхах, республика общественно - практически вахара кхача доаргlамехlара событеех лаьца. Массаза а дlадуш харжархой наказаш кхоачашдара практически дьараш. НГlАССР Лакхехьарча Совета депутатий наказаш кхоачашдеш хьал а ях болх бе йолаяйтай Урус - Мартанера бухзама уйл, Доланоара универмаг, г. Гудермессерча машиностроительни боллхоашта 50-квартирани шаш чуlе цlеноаш, Малгобера участкови больница, Алтурера берий беш, Курчалоера бьта Цlа, «Горскнефть» НГДУ автобусни парк кердаьккхий, я. кх. дl.

Республика Лакхехьарча Совета депутаташа балха пайда ца депутатски запрос юкъа йолча боалъенах. Масала, республика Лакхехьарча Совета депутата, Наурски района «Россия» яхача колхоза комплексни бригадийн звеньевало Е. М. Масловас депутатски запрос яьир республика автомобильни транспорта объединенеа Калусти яхача юрта кхаччачаха массазарчи автобусаш леларгlола юсь хьебоалорах лаьца. Транспортни управлене «Чечингавтодор» яхача управленеца цхьана цу юрта автобусаш ухаргlола гlулакх вlаьттlехьа а даьнкха, цу хьакъехьа хоам баьб депутатага. Шера а дукха оагlон йолаш а да депутата гlуланнаш. Цо къестадеш дола деррига дешаш вlалла аьттехьа а гlоттадаьдац укх статье тlа.

Москве Куйбышевски хоршанай округа харжархоашта хьалхашка ше къамаьл деш, КПСС ЦК Генеральни секретара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя воагlоста К. У. Черненкос аьнад: «Тахан а тlехьа вай халкъа lаьдала органийн эттара хьалха Советийн балха кердача талашка вуга дlоагlа — сакхетам бола, политически хьежам дика хlеташ, творчески уйлаеш бола гражданаш пачхьалкхени гlулакхашта тlехь-тlехьа дукхагlа юкъеухкар».

КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленуна решенеш практически чакхъяхар да республика Лакхехьарча Совета депутаташкара дика кортий, вошалкий Советий депутаташка, массе а лаьттех болча депутатски формированешка хьатаина баркъ гlуланнаш хьалхарагlа декъар.

Я. ТАМБУЛАНИ,
НГlАССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссей балха отдели заведующий.

Оздоев Ахьмада Назрановски ... ... бу хlанз тlехьий дагь цу дезац. Из ... ... хилларех терра а. Прайцрате ... бухкан шийн ... хlаьта тойнее сооагlечаш.

Ахьмада ... «Социалистически ... ... » ... а аьха берхалан а дукха да. Цуя сурт массаза ... Сайнее уяга тlа.

СУРТА ТlА: токаря Оздоев Ахьмад.

И. ПЛИЕВА сурт.

Письмон лоргlа

НАХ ХlАНА КХЕСТАБУ

1983 шера июль бетта Малгобекера «Ласточка» яха № 5 йола детсад ремонт яр дlаяьхаш лаьрхlар гороное. Из тайпа ремонт-м хьакхагlа а яьр укхаза. Цудухьа детсад дlахьовлийше, хьаьрсаш хьал а хьекха, из тоаш ... масса а. ... [illegible]

... [illegible]

Зиедж йола гlишлой ... ... бар. ... ... [illegible]

... бола ... ...

Хlара ... ...

«Ласточка» боллаой ... ... А. Алироева ... ... «Шо сагота ма хиле, шун болза стаж йоаргъаца», — аьнна, ...

Маьгlа ... ... «СССР законодательства» ... ... РСФСР КЗОТа 94 статье тlа ... ...

... ... [illegible]

Т. ШАДИЕВ,
тха спецкор.

МАССАНЕ ДАГАРДАР ЦАI ХИЛЧА

Малгобекски Назрановски шин района нахе, предприятеша, юрта боахама догора материалаш лоаттее арда а Назрановски нефтебаза. Дена буси ца соацаш lалаьнаьо из автозаправочни станцеш.

— Хьанарча нефтебаза хlеззаг-дукха тlехкхоачагъе вlашlаргlехьдаьнкхад болхлой, — йоах профсоюзни комитета председателя М. Муталиева.

Цхьанна дика хушдайн хиннад нефтебазе. Хьалха ца1 майра электрически лаш йиар цига, цудухьа из цхьаьна еш, е села моттиг хилча цуй цхьана сецар еррагача нефтебаза болх. Хlанз цу тайпара хlама ца ийодалийтара хьаьий резервни электролини.

Кlезига бац нефтебаза къахьегадхоашта юкъе колленни сий даш а масал эшаш а бола нах. Царех ца1 я Аушев Исраьила Довхан. Соахьа боллоашта юкъе дарнеча социалистически декъе толаш хилар оператор-заправщица йоле из кхаlсаг. Цо хьинаре къахьегаш хилара дола тешал да «Профессех дикагlъяре яха цlи дукха сийце кхинар. Из цlи лаьнна из нефтебаза электрослесарь Алыпгачев Хасмухьмад. Уж а шорсаца болх бу нах а бе йолъетташ сий лакха лоаттадеиш. Укхаза майрра цlерани ялагlна мегаргъе налкаццица йолча Аушева Фаризат, электрослесаре Котиев Тарзан, Мальсагов Мухьмад.

Дика йоахо ю цига къона болхлой кхебара а хайчбара а. Уж тlачlоагlбу хьехархочо. Сел дукха ха яц Бузуртанов Ибрахlами Евлаков Анатолий укхаза балха бахана, бакьда оператори гонахе дика карерахь болча цар [illegible] декагlболча боллоашта юкъе.

С. АРЧАКОВ.

Цхьайттанна-йиъ шеран ... Укханех а бераш гlо ... Мучуева Марет. Дика йоаз из Грозненски кlаьна тахча производственни объединене къахьагlча деза.

Укх тlехьарча шера массаза ... балха ... Марета. Хlанз ... ... я ма.

Шийн балха норман хlара дийнахьа 110—115 процент кхоачадаьй Мучуевас, цуй сурт дошон цара Сийлен уяга тlа.

СУРТА ТlА: Мучуева Марет арглазарe ... кийчадеш я.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

ПЛАНАЛ СОВГlА

КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленуна решенеш дегаш тlоадаьх бола «Горскнефть» НГДУ механизацехой дола кlалхьегахой совгlат хийчаш хьадъебаьхар бlаьстан цlейна — Цхьоалагlча маьна. Тlехкхоачалайр цар деррагача технико-экономически хьокхамий бъ бетта плани Цхьоалагlча маля сайна тlайна социалистически декхарбеш. Из дог дорхлаьц дошо пачхьалкхен планал совгlа цар даьккхад 4560 тонн гаргга «lаьржа дошуя», заданел совгlа дlайналь дlанкхай ... бlаь эзар тlертга сома маьха товарни продукци. Къахьегаш оасарле лакхьяра даьхе тlахийна социалистически декхараш а дийне тlехкхоачадеш ба механизаторо. Пачхьалкхени планагlа дарахlачуя совгlа из лакхъяй 2,8 процент.

Бъь бетта плани эттара хьалха кхоачаш а яь «Горскнефть» НГДУ цехашта юкъе ялхарча социалистически юкъе хьалхара моттиг яьккхай Лукин Александр Васильевича кулгалдеча шоалагlча цеха коллективо.

ра Логовора Чутелина бодаь вовкъе йоагlаш лорвеш йалоташ кавалерих а йолаш йола обоз я аьнна. Из йохое дарьхlар партизанаша.

Лагере дукъал радистнаш хара саг эттанвар, шоаш шин груплава байха а бенна, мальъал дехье а сехьа а хlайленаш йар. Тоакш цхьатарра йолайрар. Гитлеровцашта дага а доахаш хьиар из хlама. Хьалха доакха ор дар, нах а говраш а цу чу чукьийлхар. Моастагlа мах норзагlваьна волаш тlехьашкахьа волавенлав а хайра, партизанаш сое майрахьар, хlийленаш уlара гlетта а цlетташ моастагlашта юрта чулелхар уж. Къахьетта майра латаш вар капитан Посадов. Из массанна а хьахха хулар. Немцаш саьйпера дарьхlар цуина теха а теха шоаш эшара бехкаш бе. Зе а майна по нах чуй йар капитана.

Дукха фос а хьаш ялабаьхар лагере. Аьна маьлдаро вар массана а: капитан Посадов халавар. Цу бус вехьар из. Из дlахеллар цу хьунагlа, гlеналочун дечча тайпара сий а деш. Шоллагlча украински фронта партизански болама штабаца бувзам тессар радистка Тихановас. Цо хоам бир цу хьакъехьа. Штаба начальника инарала Строкача приказ делар Петровта вlашагlкхийттача отряда командовани дlатlалацийта.

Цу шаьгъа тlа бахча тlеме хийцар отряда махар. Немций дукха бобаьбер. Юбалха моттиг йоацаш дукха бар Лоаова хьача юрта чубезам доаргхий. Балинский дукха

цабальар партизанех. Цар эттаза тlабетар дар шоа. Хаунагlа партизанашта тlеахабаьлар бlехи бола нах. Лоацагча хана вагь бlаь сеттега хаьчар партизанаш. Фашистий гlулакхаш телхар маькъашка. Цхьа де доацар немецки поездаш немцаши ураlа ца ухийташ.

Цхьа Дзержински цlерагlа йола отряд. Питихатча хьача юрта латташ, Петров волча баьхкар... Ольген Галкин. Сесаг бlаргалгча, дlатlа а вейдa чlоагlа маргlаьалдар из Евгене.

— Тхо миннта мовьпаар моаша?

— Лисанка Ловскаве гlо дар.

Отрядах къаьста Ольген Галкина шоай лийтабар моастагlчох, Цар боабаьбар немций. Колховах доахин Германе дlадига арабаьха хьалой, вlашагlбеллар шоай партизански группа.

Петрова отрядаца шоай бувзам халарагlа шоай лоlама партизански отрядаш вlашагlйиййха йола кхе а массехк десантни группа хийтар Шоллагlча украински фронта партизански болама штабо. Уж дар Ковальский Иванова, Шпака, Решетника, кхьберий отрядаш. Партизански болама центр йолаш йисар Молдаве Дзержинские цlерагlа йола отряд.

Из дика кхетадора гитлеровцаша. Цар дахьхар керте латтараш бобе — командир Петровий комиссар Гуров.

Партизанашта ховаидар, Кишиневна гайна йоашаша дахаш советски десантни группа а ... Цо ...

йол партизански отряд. Партизански болама штабе цу группах товш хlама дацар. Петрови Гурови чlоагlа зе болабелар уж «партизанаш». Лоргlа долаш дацар цар лелаьдь гlуланкхаш: дийнахьа хьунагlа лечкье лелар, бус партизана а бахе, молаш, дуаш хулар. Евгенега хоам бар, цу отряда командир цуцхи Гуровхи клета безам болаш ма аьнна.

Уж фу нах бе хьажа шийтар майра командир Чухов. Цунца вар шовзткъе итт герой тоаденна тlемахо. Нохчуъа царех кхийтар герой а долаш вола кхо саг.

— Шо малаш-д? — хьаттар Чухова.

— Партизанаш да. Петров волча доахк тхо.

— Хlаьта тхо Петрови шуннига доахкийт. Отряд йолча дlадига тхо.

— Тхона шо довзац. Командирага хатта деза, — аьнар, хетаргахье, царна юкъе вокхагlа хала вехаш вейчо.

— Ерзи из шоана шин тlемахо. Цхьанне дlабига уж шоай командир волча.

Дукъал кхийтарех цхьана уж шин тlемахо вагар. Цхьа кхьь хьанача гlоаша, уж дlабахача оагlора юадаш хиина тохаш хезар. Юхевисар «партизаш» Чуховна хьахкаьна гора эттар.

— Ма доадалаш тхо, оаха деррига дlадувцаргда шоана. Цар дийца а дийцар: Уж бола отряд хlинна а партизански яц. Вlашагlъъалай из немцаша предателех. Петровий Гуровий боабе лаьрхlа.

Бахийта хиинача тlемахошта дагйцан боаб. Гуланаш цlена ца хилларех цудухьа хиерахах хоашт бе аьна кхайсаб цар топаш. Царна юкъе дов доладеннад. Хlаьта уж шакхе тlемахо вийнав.

Чукова цу сахьате шийн отряд воагlзара а аьккха. кlийле лай. Дукха ца гоаш гучабаьнкаб «партизанаш». Уж бар хьунагlа гlолла хьувзаш. Цар лехар Чукови цуй группеш. Дукхала шийделар царна партизаний тохий пхорч. Дукха хlама хие ца дусаш беррига а бобаьбар уж. «Командир» ийс воаланар.

Из хиннавар немецки хьалдагlча эскара разведкера офицер немецки шпион. Цхьа дехар дора — ше ца вер. Петрова дош делар немецаша санна немецки доакъош латтачех складаш йолчех моттигех цо ейна сведенеш нийса хуле, цуй дехар кхоачаш.

Хlара дерна ухр советски авиац немецки шпиона йийнача моттиганаш. Сведенеш нийса хилар. Складаш уралагlа яхар, йоагаш цlерац ар немецки тахнаш гуляеций кхиича моттиганаш.

Немецки шпиона тераш тlаезайтa бьалар дошкача хьалтарча штабе. Из дlахьга самолет лийта кийчаш бар. Аьнна из кхоачаш дукалланар. Фашисташа масса оагlорахьара го бир Дзержински цlерагlа хиина отряд хьалтача хьуна. Партизанашта духьала дахар артиллера, танкаш, бронетранспортераш йолаш дола карательни эскар.

Дошалар лагни тlемаш

Даим делашьяр отряд. Бокъа боахам гаттара дlабенакха биабар: детта доахаш, хьерхарч, говрий даьгь. Кlалбеса а нlаьлбеша а бар тlехахой, наб мала е езар.

Кьрлаень мехача юртарча сиквой хлаж бера, партизанашта хlама тоха цу моттиге бlу тlаозаш ба фашисташ, аьнна. Юрта дlагарга а яха оборонана гlойлена йоле позици лаьцар Дзержински цlерагlча отрядо.

Хьалl lалаьнаге кхераме эттар. Петров лоархlаевнавар немецки шпион шоашца лелаше. Цо приказ делар цуна топаш тоха, аьнна. Из вар отрядо дlаваьяьхха кхийттадагlа яхь шпион.

...Хьалха боагlар власовцаш. Бlеха, оашхарий сибале бийрза болча цар бlеха яхарош йора. цlогlарч а детташ, поатроннаш кхо ца еш еттар автоматаш. Партизанаша дьежа а еш еттар. Цlаьнена тlехьа шоалагlвар волаш лелар власовцаш.

Фашисташ власовцех а кхьса тlабехкийтар.

— Поатронаш ма кхоеl—Команда елар Петрова.

Дуlе дечча хана догlа мо топаш йолайир немецашта. Тlаьххa уж тlехьакхийлха ахи болабелар.

Цхьанехиа Петрова воккхаеа Гуровеи командоргъ а дай йолча шийн группана бейтаъ а бенна, гоъа юкъера арабоалаболар ... юкалх хиннарах бейдъа а бейтаъ.

Вlашагlкхийтар ... ... Аьнна цу ... цlаьнха а гова юкъе хийобелар. Кхы а воагlа дар етта хьал. Тlеш хкоачаша кхачен кхоачалуш латтар, дукха бар отряде човаш хинараш. Немцашa самолета тlара чухуъсар листовкаш: «Командираш Петровгеи комиссарета Гуровгеи, — ядора цар. — Шун деса деаош кlеззига да. Духьале ярах ала гlойле ла. Кавадуала нх сеха шуга».

Массеха сага воввал гучабяйтар. Тlаэтта хало лоа а ца лоаш бус немцашта дlахьабахар. Комиссара Гурова къамаьл дир тlемахошца.

— Зоешаш предательна юкъа вайна хlалбусаргба, — аьлар ... — Моастагlаже шоаш а боаберrба уж. Вай де дезар даьа хlама ца тlехьъяра поатрон кхоачаллаьаца, тlехьъяра цlе тlаьхие дерlа чура lобахалца латтар.

Веньдолаш да шоана, аьдар Гурова, шоашта мал захаш хиина хlама дlадьдина уж баьча, моастагlаша боберба шоана шоашта дlахьарбахараш.

Кхы а къмагlча тlема кийчо е болабелар. Петрова гlо дийхар докъхача хьалтанарарча. Советски самолеташа чуйкайсар партизанашта тlема кхоачаш кхачен чубола 20 гали. Корадашар царех барайтта мара. Шиъ моастагlашка кхьъчадар. Цхьа хан яьйча, немцаша запеска дийтар отрядага: «Вериги шоана, чам бола хьаьий мухарlа». «Из чуъ кеда доарда шо», — аьнна йиазадир партизанаша.

Боргl группана бейдь а бенна воргlахьа гlолла арабоалда лаьрхlар цар. Немцашта вlаштlехьдаланхар уж кхатоха, партизанаш гова юкъера арабаьлар.

Аьна моастагlа дагардар ше кхьаарг лоаргlа. Цо хабар прадалхьар Дзержинские цlерагlа йола партизански отряд йолаий шоаш ... Петрови Гурови боабеъ йолхадар.

Гонахьарча эрташка бехаш бола дах из ... бар. Аьна цхьа из ... гlолла ... хьаьжар.

— Немцаша оешац бух. Партизанаш дийна ба.

— Малха из лахкар?

— Моналаш ба.

Хьунагlа моастагlа байх хача моавхаша бальбалла бальдоалаш бlарга а бийнар, моастагlчох кхы а хиара шоай группана тулъеш лийнка партизанаш. Кlанта шоашта арара тlабаьлча моха дlаальааш голна лахарагlа, сохта цу хьакъехьа хоаш бар цар шоай боача укхча махага.

Кастта моастагlа лаьргцахарах а котаьо арганлараъ а бола тешам юха чlоагlбелар. Хlаьта моастагlа ... а ... 1944 шера 25 августа кхьчаьр советски ... Дзержинские цlи лелаьеш партизанаш отряд ... моттигашка.

Петрова Ольгеи Кланс дlабийнар. Совгlатана дlадаьар. Тlема бокбоедаь ... царна хьоланаь хья хьижелаш. Петровна — Шеча Байрахан Шеча Седкъан орденаш, хьалкхуъа а Молдагlча ... сталинай «Даймехка тlема партизан» яха медалаш. Ольгена — Шеча Седкъа орден, «Даймехка тlема партизан» яха шоалагlча степени медаль.

Цул тlехьагlа арабоалабелар десантни операцеш кийчо е. Аьна цхьа бийзахар цар самолета тlара чухуъсабала. Дьаха моастагlчох йукъгаьтлахкар.

• • •

Шийно чlоагlдан дахагlа дийнаш. Хlанз а тlехьа дахденнад Молдаве Дзержински цlерагlча партизански отряда сий дола гlуланхаш, цуй майра командир вай махкахо Евгений Иванович Петров. Моастагlчуя тьаь цо доладанех хадаь хиираш да.

Молдавски ССР Лакхехьарча Совета Президиумо юбилейни медаль еннй Петровна. Партизански командир хинвар. Дзержински цlерагlча партизански отряда тlеммахой хьасарна хьаьний бе шаьлла вlашагlхетачи хаьлхара дийнахьа, шеча бахача дика туъаш слеп... тlаьхьбу уж ялар а. Хlанза а цу гlалача даьхха ... кийтахье да Евгений Иванович. Молдаве гитлеровцех мукъалаьккха шерашка цу тайпара тlабадарш хlар да долча.

Дотагlха белаьд лоасекни Ловскаве дейна а. Цар хафтаста ухиьй Петровкlарга восхкала.

Дозанал дехьара

ФРАНЦИ. ТIема вIорa сахьрод а хилла дIаевтай город Верден. Дуьне хьалхарча тIеман шеранаш лера тIом лаьттиб укхаза ах шарахьа совгIа сар а кухо. Гобеха дагIам воелла халха хилларш а додош йаьхна городо-хIоарIалехе — Верде-но дагаухийт тIом Iоухийраш, бIаьш [illegible] ях цхьанахьа гIулакх а доацаш баьбеш укхаза этта хилла узаьра кхьахьт.

СУРТА ТIА: дукха шаш тIом тIа байбаьраяэтта Верден дагIа хьалтикки.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ХIАРА КОММУНИСТА ИДЕЙНИ КЪУЛБА

КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненкос хьамаьл а деш дIадахача кIиранIа хиннача КПСС Программе нерда редакци кийчъяра йоача КПСС ЦК комиссе заседанена хIана а чIоагIа теркам тIабохийт вай мехка а доалоя араьда а. Из кхетадеш да: дуцар да лоархIаьвча идейно - теоретически политически документа хьахьеърча, цу тIа оттаду кхьарчал доацаш а перспективи а КПСС де лерхIараш, хьаькохх парте стратегии тактикеи, цуа балха прицицпаш, советски общества политически системе цуи моттига лоархIамк, кхьча дешаща ахьча, хIара коммуниста идейни къулба тхьаькъсхьа да.

ВIалла а тамаш е езаш хIама дац хIанз йолаш йолча парте кхоалагIча Програм[illegible]

[illegible]

МАШАР ДIАЛИЙТАРА ХЬАЛХА КОТАЛО

Советски нахи еррига прогрессивни адамаш кийчлуш я исторически белгала ди — Сийлахь - боккхача Даймехка тIом тIа советски халкъо котало яьккха 39 шу дизар торжественно деаш. 1945 шера 9 мае Москве ЦIеча майдан тIа цIейна хетальча садюта залпаша дIахкайналаьд нийтгъала хилар га диллача ше санна кхы ца хинна тIом чакхбаларах, гитлеровски Германи йиаза йохаль а цо капитуляци хь а хиларах.

Йоккха хало Iайша хьажар вай халкъо из Котало. Къаьвача а баьраьча а моасагIчуйна латаш вахар 20 миллион советски граждани. Немецко - фашистски гIаьрахошт цIенъаь а юкъаьра йохаль а йогаль а дIаяьхар СССР территоре тIара 1710 городи 70 эзар совгIа юрти, ткоа кIале йол[illegible]

[illegible]

80-чоа шерашта йола советски Машара Программа «ЛерргаIа а кинциатива а гIулакх дIахо хьу вай, — аьннад КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленуме поакъоста К. У. Черненкос, — дуьнен политикана юкъере кхоахам дIабаккхаре, гераш Iоадехте юхатохаре, мехка кхераман ташшае Iалашьяра».

ВАШИНГТОНСКИ АДМИНИСТРАЦЕ КИТАЕ ОТТАДАЬ «СПЕКТАКЛЬ»

ВIарчача кIирагIа — 26 апреле дена 1 мая кхаччалца — Китае Iалахьмате доккха политически спектакль дIахьоэкаш хилар Вашингтонски администраци, цига пекински хулгалхошца переговораш еш хилар США президент Р. Рейган. КIайча цIено из хилит яьй, этгара хьалхарча аргIагIа Гальарче [illegible]

[illegible]

Ю. РОМАНЦОВ,
В. МАЛЫШЕВ,
В. ЧУКСЕЕВ.
(ТАСС).

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

ДЕНАЛ ДАРИЙ ГIУЛАКХ

Дика традица а, хинна дIаэттгад вай республике хIара шера шоай лоIамагIа йоача къонача пожарникий дружинай яхьаш чакхъяхар. Укх деношка аргIанара личноко-командни яхьаш чакхъяла Грознерча «Динамо» хийча стадиона тIа вIашагIкхийтар республика къона пожарникаш. Ший белгалонаш йолаш а дар из вIашагIкхетар, укхаза этара хьалха дагьа лоацаш яр йиIнгий командаш.

ХIара райошера цхьаьа саг чувоагIаш кхоъ кIашкийи (зIамагIбарий, юкъербарий, боккхагIбарий), цаI йиIнгийи командаш хила езаш яр. Бакъда, укхаза дагъа лаца команда яйташяр Малгобекски, Советски, Нохкай-Юртовски, Веденски райошаш. Цо хьагойт яхьашца дагьа даца уж кийча ца хилар а, къона пожарникаш хIебара гIулакха цига лергIа теркам ца белга а.

ХIаьта къоасаеннача командашта хьагойтар пожарни гIуллакхах кIоарига шиннек йола кхувшбоагIерашт вай республика райошака кIеларга ца хилар.

Атта деклараш лацар яхьашка дагъа лоацараша хьалхашка яьттаре. Уж боаца безаш бар духьалешаш йолча 80. 100 метр дистанце, цул тIехьагIа эстафета чакхъяьккха еш, цуна юкъедоагIар Iоотталчьа ардалхах даьча пIеи тIехвалар, пожарни шланга вIашагIйоттар, отметуштелаца цIи йоаяр. Из деррига лоацача хана дара эшар эшавеш, кидай а масса а хилар.

Духьалеваш йолча ериге метр дистанце тIа байдача зIамагIбарий группе этара толаш хул Ленински районера А. Ястребов, шоалагIа — Сунженски районера М. Налиматов, кхоалагIа моттиг Ленински районерча Р. Зурабова йоаккх. Массехк секунд мара шарал тIехьабусаш хилязар Назрановски районера Харсиев Башира Леваски районера Кодзоев Мухмада.

ЛерттIа вIаштIехьаьнякха яр юкъерча группа яхьа а. ХIаравар котало якха гIерташ вар, цудухьа къовсамашца теркам тIаозар. Укхаза дика толаш баьккар Сунженски райош команда членашка Мархиевех Умаровех, цар шоллагIех кхоалагIех моттигаш яьхар, хьалхара моттиг Ленински районa къонача пожарникига Трудновга хиьчар.

ЙоккхагIйолча группера кIаьнкаш байдар 100 метр йолча дистанце, хьалхара кхокке а моттиг Ленински района кагирхоша яьккхар. Белгалданкха деза, йиIнгагаьта юкъе а цу районера Дрожкина, Даниева, Гайгиева толаш хинна хилар. Къона пожарникаш хIебара къахетта а йоакхо ю Ленински районе, уж Iомабеш, дагиз а ший зехнеш дIалуш хьаьоагIа цу района пожарни часта начальник Лечи Магомадович Магомадов. Цудухьа дика толамаш а доах цо хIебеча къонача.

Эстафета... Цунна юкъе дагъа лоацаш ва команда хIара член. Цхьанне мекъал гойте, цIи йоаеча, барьера тIехвоалача гIалат воале аз Iаткъаш хургда еррига командана. Укхаза а массарел дикагIа зиавеш гойтар Ленински района команда.

Юрташкарча райошех шагара толаш а хулаш хьалхара моттиг яьккхар Сунженски района, шоалагIа моттиг Шелковской района пожарникаша яьккхар, кхоалагIьар — Грозненски района команда.

А. САЛИЕВ.

СУРТАШ ТIА: (лакхера дIадоалабе) [illegible] къона пожарникаш; къовсамаш ... (лакхера ... хьалхара) Ленински района команда.

В. ЕЛИЗАРОВА сур.

Республика экранаш тIа

ХIатIаьхоачаш латт Сийлахь-боккха Даймехкан тIом чакхбаьна 39 шу дуза ди. Тигьа тIехьсадагIа экарга салют коталонца фронтера юхабайрзарий сайна. ТIом тIа хьйгараш дагабохийташ. Дег чура дIабалаш тIом. Искусстваца хьахьоакхаш долча халкъа дег чура. ТIема событешта факташ каст-каста юкъ летописцаташ хроникераша, писателаша, художникаша, поэташа, къахьта а кинематографисташа.

Укх майски денош вай зрителашта хьувахарга тIема-патриотически тематиках доле дукха фильмаш. Царна юкъе да майна хьалхагIа бIаргадайлараш а. Масала, Проскурин Петра «Кхел» [illegible] романа хьалха [illegible] тIера «Мосфильм» яхача киностуде 1979 шера дьаьккха «Лаьттал тIара безам» яхар. Режиссера Матвеев Евгени П. Проскуринца Черных Валентинаца цхьана отталь сценари а йолаш долча цу фильмана тIа [illegible] картина картерчарех [illegible] турпала Деригин [illegible] чоалхаяо хохие хал [illegible] «Кхел» яха картина — «Лаьттал тIара безам» яха фильм дIахо гойтала. «Кхел» яха фильм хьадаьд 1977 шера «Мосфильм» яхача киностуде режиссера Е. Матвеева. ХьалхагIа хинна турпалаш ба укхазара бараш а — Деригин Захар, цуи гаргара нах, юртахой, чаргийннаш советски боахлеш [illegible]

Остроумова, В. Спиридонов, Ю. Яковлев, кхыбараш. Советски, монгольски, немецки кинематографисташа 1981 шера хьадаьча «Гобен Хингалей гIолла» яхача фильма тIа хьахьекхай вайна кIезига йовзаш йола событеш — из да советски монгольски бIуво Кхалтунски эскар хIалаькдар. Цу событешта юкъе верттера теркам тIаозам ва зора декхараштa меттел развейчика кхераме гIуланх шийна дIатIакйца майор Соколов Дмитрий. Специальность эпидемиолог волча цунна тIадоллад Имя лаборатор къайленаш хьагучавоахийта. Из фильм режиссера Ордынский Василе оттадаьд Трунин Вадима оцехарех. Цу тIа бIаргагу вайна актераш — Андро Набаладзе, Андрей Мартынов, Всеволод Ларионов, Евгений Лазарев, кхыбараш.

ХьатIадоагIача кIиранIа цу фильмашка совгIа бIаргагургда нерда хова киноплакаташ. «Юай тхир» яха белорусски кинематографисташа дахь[illegible] фильм хоакхетаргда командо духха еараиста а СССР халкъа артиста Всеволод Санаева творчество [illegible] Возамы дег чу дуьнача деш[illegible] хIаввара юрт. Дайна, тоам бола характера, беазе, боагIонца халкъага хьабоагIа бегаш — [illegible]

[illegible]

Наькъашка хьовзамаш ца хилийтара

Шер - шера наькъашта гIолла лела автотранспортни средстваш дукхагIа хулаш а, укх тIехьарча массехк шера вай республике дикка кIезигденнад наькъашкара транспортни хатараш. Цхьабакъда, шарреш еши чоаьаш хулаш йола моттигаш хIанз а дукха я.

Наькъашка хатареш тIаьхьара бахьан соах доала аьча ца доалл наькъа тIара дисциплине водительски состава мела хиларах, наькъагIа лелара Правилашта дIадехараш ца кхоачаш ца дарах. Наькъашка хулача хатарий цхьадола бахьанаш: корта бодо малар мехка а вовша транспорт лелла Iохар, хьалхахаьара, юхахьовзаьра правилаш телхаяр, машин сов сиха лехкар, машинаькъа переездех тIехвулара правилаш телхаяр, наькъагIа лелара правилаш гIашлонаш; бераша телхаяр.

Вайна массанена а хоаш да, корта бодо малар мехка а волаш автотранспорт лела Iохар дуаьш доала. Из бахьан доалаш дикагIа хул наькъашкара хатараш. Госавтоинспекце болхлоша 1983 шера «шелинг текха» а боаш машинаш лехкаш багIаш лийцаб 4500 совгIа водителаш. Царна массанена а ад[illegible]

100 сомага кхачале гIод тох е цхьан шера транспортни средство лаллара боагIонах боах. Цу боагIонах наькъашта дайнахьа дена цу лакхьа вехха а волаш цIаькIа транспортни средство лехкаш вагIача лаьда водитель 1 шерагара 3 шерага кхачаьлла йола хана транспорт лехкара боагIонах воаккх.

Наькъашка хатараш хийсдолийтача бахьанех ялхаькха сухала режим телхаяр да. Из хила еш наьгъашке лелача машиний дукхалга, наькъа тIарча а хаоттама е хьалашка, кхала дукхалга хьежжа, я. кх. дI.

Цу бахьанагIа 1983 шера 312 хатар хилийтад вай республика наькъашка. ТIехьаькха сиха хьалла машин, массаза а йхар мо, тIахIаьтIаэхкаш, вIашагIкхетаеш, гIирсашта, кхала тIаккетаю хул.

Кхы цхьаькха цхьа хIама а дуьца безам бар са. НаькъагIа лелара Правилашна тIа хиннача хатарна гIулакх долаш бола водителашт лехкарийла бу цу сахьате юхасоаца, аварийни сигнализаци хьалхотте, тIаьта нагахьа санна из вIашатIехьа еде е вIалла йоашш яле, авари хинна соцаре белгало е бIа тессаш вIе[illegible]

ирцепаш тIехьайньа йолча транспортни средстввай водителаша-м, бакъдар аьвча, аьшка мушаш хьерчаду. Кхераме ба боахамех цу тайпаре мушаш ца хьерчадеш бола, шоай чархаш тIара агрегаташ, ахлрицепан каст-нагахьа кара тIехьаттувса ца езаш лела [illegible]

Советски нахьа торо [illegible] хиларах дукхайча [illegible] автомобилаш [illegible]. Каст-каста [illegible]Iчар шоай бераша автомобиль мотоцикла хьаккийт, царна [illegible] ка ца харал совгIа, водительски боагIонаш царга йоадашепхье а. Ваахьдар аьчча, берашт нагий доача хана деш Iомале деза тахана, автомобилаш дукха совргIа йолаш, цхьабакъда, Iомаболаза болча царга цоаннa хеанайта мегаргьац.

Укх тайпара масал: укх шера март бетта кхы дешашта оалаш хIама а доацаш, шоай «Жигули» тIа а хайна геттара сиха Первомайски улицагIа водаш хинна № 38 йолча юкъерча школа 10-ча классаре деашаргo Тадаев Хьамзат Гакало улицагIа дIахьоаьа доачача хана, сов сиха йодаш хинна машин юхакъоаьа ца а могаш, ше ма вода гаьна тIаьхийттав, ше а шийна уз[illegible]

[illegible] тIа дIалаьль зар: наькъагIа лелара Правилаш кхьча бахьанегIа толхаьча транспортни средствий водителашта предупреждени ю е 3 сом гIод тох. Кхыча бахьанех доарлI: кхерамзлаш тIехкарах ца доахкадер, машинага дIотIа детийтар, пассажирех сеца латтарах правилаш толхаяр, тайп-тайпара из доагаIш дола суртеш а уттадеш машинаш кийчъяр, стандартни йоаца антеннаш уттаяр, я. кх. дI.

Нагахьа санна Указ арадаьллехьа гIод дIадала водитель сберкассе вахийта нехан хийлаIнаг, укх шера март бетта дехо штрафни [illegible] яьхай тIога. ХIанз ше правилаш толхаьча меттче гIод хьа а дена, талон дIаеда мара еш водителa.

Боарамад тIахьаькха сиха [illegible] лела шоай [illegible] луш бола хоам, наькъа тIа егIа а аь а белгалонаш терпал ца яьча, нах вехулара, хьалха ваза гIоргара, наькъаш вIашагIкхетача, гIашлой дехьа-сехьа бухача моттигашка гIолла тIахьадохара... правилаш толхаьча, хIаьта моттига маьнг лаьлла боагъо йоаллча санага хьа хIа а Iевна лалайтача водителашта предупреждени ю е 3 сомагара 10 сомага кхачаьлла гIод тох.

Наькъашка гIолла лелача гIашлашта, велосипедисташта, вотчикашта наькъа лераш душ деча хоамашта ла ца дуагIарах, наькъашка агIа белгалонаш терпал ца ярах предупреждени ю е 3 сом гIод тох.

[illegible]

В. ТОРШИ, ЧИАССР [illegible] ГАИ инспектор.

[illegible]

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 МАЙ
I ПРОГРАММА

17.10 — «Хьа цIи — Севастополь». Документальни фильм.
18.00 — ИГIАССР [illegible]
18.30 — «Нохч-ГIалгIайче [illegible]
18.40 — «[illegible]».
19.05 — Киножурнал.
19.15 — «[illegible]
19.30 — «[illegible]

9 МАЙ
II ПРОГРАММА

16.45 — «[illegible]
17.10 — «[illegible]
17.25 — «[illegible]
17.50 — Киножурнал.
18.05 — «Патриот» [illegible]
18.30 — «[illegible]

РАДИО

8 МАЙ

6.40 — Нохчи хоамаш [illegible]
6.45 — [illegible]
6.50 — [illegible]
6.55 — [illegible]
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (оарсий меттала).
[illegible]

9 МАЙ

[illegible]
8.00 — Передачий программа [illegible]
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.20 — «Ленинан никъ» газета обзор.
8.25 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — «[illegible]
18.15 — «[illegible]
18.30 — «[illegible]
18.45 — Музыкальни [illegible]
18.00 — [illegible]
18.00 — [illegible]
18.10 — [illegible]
18.20 — [illegible]
18.30 — «[illegible]

УКХ

17.00 — «[illegible]
17.00 — «[illegible] X. Саракаева [illegible]
17.37 — [illegible]
18.00 — [illegible]
18.25 — Нохч-ГIалгIай [illegible]

Хоттам

Тахан республике гIолла [illegible]

[illegible]

Метеоцентр.

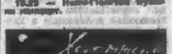

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; [illegible] — 2-65-07; [illegible] — 2-64-08; [illegible] — 2-54-04; [illegible] — 2-65-01; [illegible] — 2-47-84; культура — 2-64-75; [illegible] — 2-65-84; [illegible] — 2-38-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-65-07; ответственного секретаря — 2-64-08; отделов: [illegible] — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; [illegible] — 2-65-84; корректорская — 2-38-88.

Газет арадуьл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00101. «Грозненский рабочий» [illegible] Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2117.